



industrija
gumijevih
usnjenih
inkemičnih
izdelkov

Sava Kranj

ŠTEV. 16/XVII

1. SEPTEMBRA 1977

KAKOVOST PROIZVODNJE V I. POLLETJU 1977

Kako smo delali v 1. polletju v pogledu kakovosti, ki postaja vse važnejši pokazatelj v poslovanju, lahko prikažemo na več načinov. Še najboljše pona-zarja ekonomski učinek kakovosti odstotek vrednostnega pokazatelja doseženega normativa kakovosti oz. ravni kakovosti. Odstotek doseženega normativa kakovosti pove, koliko od 100 proizvedenih izdelkov ustreza kakovostnim zahtevam oz. predpisom, na osnovi katerega ugotavlja kontrolor ustreznost določenega izdelka. Glede na to, da je pri procesu proizvodnje prisotno tudi veliko negativnih vzrokov, ki vplivajo na kakovost izdelka, se zaradi napak razvrsti (klasificira) tudi do 20 % proizvedenih izdelkov v nižje kakovostne razrede. S tem se izdelku tudi zmanjša prodajna cena, kar predstavlja neposredno zmanjšanje dohodka.

Kakovost surovin

Vhodna kontrola kakovosti je pregledala 30.000 ton surovin, ki jih vgrajujemo neposredno v izdelke. Od prispelih pošiljk surovin je bilo zaradi neustrezne kakovosti 11 pošiljk vrnjenih dobaviteljem (v skupni vrednosti 1,6 milijona dinarjev), kar predstavlja 0,3 % celotne nabavne vrednosti surovin, medtem ko je bilo posredovanih samo opozorilnih reklamacij za 48 pošiljk surovin, ki niso v celoti ustrezala predvidenim kakovostnim zahtevam. Kljub temu pa so bile dalj časa v proizvodnji določene težave, ki so jih povzročale tudi surovine. Regenerat je pogosto vseboval grobe delce, kar je zahtevalo dodatne stroške in delo, predvsem pri gurmiranju korda, kar pa je bilo v aprilu tudi že urejeno. Saje, ki so sicer v granulirani obliki, kar zmanjšuje prašnost, so bile večkrat zdrobljene.

Zaradi tega so se pogosto zamašile dovodne cevi, kar je zahtevalo dodatno nevhvaležno delo. Zaradi neprimerne skladiščenja olja v sodovih je voda večkrat ovirala normalno

(Nadaljevanje na 6. strani)

Za njihov praznik

SMO OBISKALI GRANIČARJE

15. avgusta so stražari naših meja slovesno praznovali svoj praznik »dan graničarjev«. Na raznih slovesnostih, športnih tekmovanjih in srečanjih so se graničarjem pridružili mnogi delovni ljudje in občani, da bi počastili njihovo praznik.

Tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij iz naše delovne organizacije so obiskali vojake v karavli na Jezerskem vrhu, nad katero ima Sava pokroviteljstvo.

Po izredno tovariškem in prijateljskem sprejemu smo si ogledali lepo urejene prostore karavle ter sodobno orožje, s katerim so graničarji oboroženi. Med kosilom, in tudi pozneje smo se pogovarjali o odgovornem delu prvih stražarjev naše meje, o njihovem prostem času. Seveda pa ni manj-

MED DOPUSTOM SO DELALI

Prizadevnost delavcev KET v času kolektivnega dopusta je bila velika, saj v začetku proizvodnje po kolektivnem dopustu skoraj ni bilo zastoja, prav tako se je z njihovim delom znatno povečala zanesljivost sredstev za delo, ki so se med obratovanjem iztrošila in so bila potrebna temeljitih pregledov za zahtevno zanesljivo in varno delo. Prav prizadevnost in samoodpovedovanje počitku je to omogočilo, saj je bil

poprečen delovni dan 12 ur, delali pa so tudi v prostih sobotah in tudi večino nedelj. V tem času smo izpolnili okoli 78 različnih naročil, skupno z zunanji izvajalci smo izvršili preko 120 naročil. Pri tem smo poleg rednih ur opravili 1658 nadur.

Da naštejemo nekaj večjih del, ki smo jih opravili med kolektivnim dopustom in so pomembna za celotno delovno organizacijo.



Gradnja mehanične delavnice poteka pospešeno. Delavci si prizadevajo, da bi bil objekt do zime pod streho.

– Pregled in popravilo reductorjev pri mikserju v stari valjarni TI in stari valjarni TAP.

– Remont rebrastega dvovaljčnika v TTI.

– Zamenjava programa izdelave in montaža novih hladilnih valjev pri KOG v TTI.

– Dokončanje hladilnega stolpa za hladilno vodo.

– Montaža dveh vulkanizacijskih preš v TAP za poltovorna vozila.

– Predelava pogona na nanašalnih glavah v Umetnjem usnju itd.

Pri remontih oziroma pri prese-litvah pa je sodelovalo tudi več zunanjih izvajalcev, ki so bili v pomoč vzdrževalcem KET. Med drugimi večjimi deli je Hidromontaža Maribor preselila oddelek velopenvmatkarne TTI in pri tem izdelala omrežje za prenos energije in s tem prispevala k boljšim delovnim pogojem delavcev pri vulkanizaciji veloplaščev.

S tem je dobila proizvodnja klij-nastih jermenov prostor za razširitev. Za boljše počutje delavcev (svetlejši prostori) pa je poskrbe-lo tudi 20 pleskarjev iz KOGP Kranj. Ti delavci so neumorno pleskali delovna sredstva in prostore.

Da smo med delom izgubili čim manj časa, se moramo zahvaliti dežurnemu osebju delavske restavracije, ki je v zelo težkih pogojih pripravljalo opoldansko kosilo.

Tudi v bodoče smo pripravljeni na tako velike delovne akcije, saj se zavedamo, da bomo z dobrim vzdrževanjem prispevali k znižanju proizvodnih stroškov in s tem izboljšali ekonomičnost proizvodnje.

Da pa bi znižali stroške vzdrževanja in še izboljšali kvaliteto uslug, se obračamo na posamezne tozde in službe, da v bodoče pravočasno naročijo delo, ker le s pravočasnim naročilom lahko delo organiziramo in planiramo potrebne zmogljivosti tako doma kakor tudi pri zunanji izvajalcih.

J. Stružnik



Tradicionalno prijateljstvo med graničarji in Savčani temelji na obojestranskih prizadevanjih.



SOCIALIZEM S ČLOVEŠKIM OBRAZOM

nadaljevanje

Z današnjim člankom zaključujemo serijo sestavkov o našem samoupravnem sistemu, ki jih je napisal strokovni sodelavec Instituta za sodobna svetovna gibanja v New Yorku ob svojem obisku v Jugoslaviji.

Treba je poudariti, da avtor jemlje kot izhodišča za svoja razglabljanja posamezne kritične misli nekaterih ljudi, ne da bi skušal dojeti celotno bistvo samoupravnega sistema z njegovo pozitivno usmerjenostjo in tudi nekaterimi napakami.

Večkrat zahaja v protislovja, ki verjetno izhajajo iz premajhnega poznavanja razvoja naše skupnosti, ko enači participacijo, t.j. soudeležbo pri odločanju in samoupravljanje.

Pri obravnavanju našega sistema pušča ob strani ali pa »pozablja« na družbeno lastnino proizvodnih sredstev in izključno poudarja tako imenovane politične pravice in tiste, ki izhajajo iz privatne lastnine nad proizvodnimi sredstvi. Prav tako je iz sestavka razvidno premajhno znanje o vlogi ZK in drugih družbenopolitičnih organizacijah danes in v zgodovini.

Pričujoči sestavek je zanimiv zato, ker izraža mnenje tujega strokovnega delavca o našem samoupravnem sistemu.

Tov. Markonović, glavni inženir v Elektrodistribuciji v Beogradu je dejal: »V naši deželi obstaja direktna participacija pri najpomembnejših odločitvah. O praktičnih vsakodnevnih zadevah odločajo delegati. To je ravno nasprotno participaciji v kapitalističnih deželah. Mi skušamo obdržati moč tozda in ne zmanjševati učinkovitost organizacije.«

Vse izgleda dobro, toda jasno ni, ali bodo nove spremembe preprečile tudi razne manipulacije direktorjev oz. vodilnega kadra. Če bodo direktorji lahko pripravili načrte, ki bodo vodili do povečanega osebnega dohodka, bo to verjetno za velik odstotek delovne sile že zadovoljivo. Srdjan Vrcan je v skrbeh, češ da tudi pri novem sistemu niso dovolj obdelane različne možnosti. Dejal je, da prepogosto različne možnosti obravnavajo direktorji, eno pa izberejo in jo nato predlagajo delavcem. Tudi če ne delajo tako, si ni težko predstavljati bolj ali manj atraktivno predstavljene možnosti. Učinek novega sistema glede vloge direktorjev morda še več let ne bo postal jasen.

Pod ideološkim plaščem, ki se razteza v jugoslovanskem samoupravnem sistemu, občutimo tudi zelo stvaren pristop. Tov. Filip Majcen mi je dejal: »Teorija je vedno idealna. Življenje je resnično.« Jugoslovani se preko 30 let borijo, da bi zgradili sistem, ki se izogiba — kot oni menijo —

pastem zahodnega kapitalizma in ruskega stila državnega centralizma.

Jugoslovanski sistem samoupravljanja se verjetno ne da prenesti v Zahodno Evropo, ker — kot sami Jugoslovani radi poudarjajo — ne more obstajati, če ni družbene lastnine. Seveda pa je možno, da jugoslovanske izkušnje, posebno tiste v 60 letih, lahko pokažejo na nekatere nevarnosti sistema participacije, ki postaja izredno popularen v Zahodni Evropi. Jugoslovanske izkušnje kažejo, da celo direktno, iz proizvodnje voljeni predstavniki delavcev postanejo odtujeni delavcem, ko delujejo v precej odmaknjenem delavskem svetu, oziroma, kot je zelo popularno v Zahodni Evropi, v Odboru direktorjev. Zdi se, da jugoslovanske izkušnje nakazujejo, da se problemi »velikosti« ne morejo rešiti s postavitvijo hierarhičnega predstavnškega sistema. Delavci morajo biti vključeni na najnižjih ravneh odločanja. To pa ne pomeni, kot bi morda nekdo želel sklepati, da je mesto v vključevanju pri odločanju le na najnižjem nivoju. Jugoslovani, s katerimi sem govoril, so jasno poudarili, da bi se odločanje lahko nadaljevalo na najnižji stopnji, ker moč ostaja pri delavcih.

Jugoslovanske izkušnje tudi nakazujejo, da spremembe na papirju ne vodijo nujno do realnih sprememb. V 60-ih letih so se v Jugoslaviji oblikovale različne elite. Z novo ustavo so se Jugoslovani skušali obvarovati teh elit. Nekateri kritiki trdijo, da so na Zahodu z delavsko participacijo zgradili nove »male« direktorje. Seveda pa je v katerem koli sistemu zelo težko preprečiti formiranje elit. Stalne spremembe v jugoslovanskem sistemu so bile morda uspešne, da so spravile z ravnotežja birokracijo. Morda bodo te spremembe otežile oblikovanje tehnokratske elite. Seveda pa je v Jugoslaviji problem partijske elite.

Čeprav ne zahtevajo, da moraš biti član zveze komunistov, če hočeš obdržati mesto v sistemu odločanja znotraj tovarne, pa se sestava močno nagiba v korist komunistov. V šestih tovarnah, ki sem jih obiskal, sem vedno vprašal skupino šestih ali sedmih članov, s katerimi sem se pogovarjal, koliko je med njimi članov zveze komunistov. Razen tajnice ali prevajalca so bili vsi vedno člani zveze komunistov. Ne glede na to, koliko so bili ti ljudje nek tipičen primer, pa je videti, da jugoslovanska ZK ni naklonjena decentralizaciji. Dozdeva se, da je ZK trdno na oblasti. Tov. Srdjan Vrcan si postavlja vprašanje glede dramatičnih sprememb, ki naj bi se dogodile. Rekel mi je, da prenos moči zahteva pritisk »od spodaj«. Velik problem je v tem, kje je gonilna sila sistema. Ali smo mi partija na oblasti, ali smo sila, ki spodbuja gibanje in deluje kot katalizator. Dejal je, da kriza še traja.

Drug problem, s katerim se srečujejo Jugoslovani, je verjetna nezdržljivost med učinkovitostjo in udeležbo pri odločanju. Samoupravljanje zahteva pogoste sestanke in tako čas velikega števila ljudi. Jugoslovani to odkrito priznajo, toda pravijo, da se čas, ki je porabljen za razgovore, poplača z boljšim dogovorom in delavci so voljni biti bolj produktivni. To je verjetno res, dokler ekonomska osnova raste. V prihodnosti, in morda ne tako daljni, pa to lahko postane nezdržljivo. Takrat bo Jugoslavija morala izbrati, kateri tip sistema in vrednote so važne. Ustvarjanje in graditev sistema z resničnim odločanjem jemlje veliko časa, posebno, če je to odločanje neposredno in ne predstavniško. Jugoslovani poskušajo povečati število ljudi pri odločanju. V nekem trenutku pa se bo družba morala odločiti, kakšno ceno je oziroma ni pripravljena plačati za tako obliko vključevanja v odločanje.

Ciniki znotraj in zunaj Jugoslavije pravijo, da je stvarnost samoupravljanja daleč od napisanega. Dr. Evgen Pusić, znani jugoslovanski politični teoretik, je kritičen do marsikaterih praks samoupravljanja. Njemu se vrednost sistema še vedno zdi dvomljiva. Njemu kot državljanu se zdi vrednost sedanjega sistema kot neka alternativa za avtoritativni sistem državnega vodenja. Jugoslovani so zelo ponosni na svoje samoupravljanje. Glede na njihovo lego — bližina vzhodnega bloka, bili so del kominforma — so napravili ogromen korak stran od državne kontrole. Povezali so se z zahodnimi državami v prizadevanjih, da uvozijo tehnologijo in kapital, pri tem pa pazili, da so se izognili, kot oni to vidijo, pastem kapitalizma. Samoupravljanje je temeljni kamen jugoslovanskega poizkusa, da zgradijo socializem s človeškim obrazom.

Prevedel Niko Slapar

IZOTOPI NISO NEVARNI

Radioaktivni izotopi postajajo dragocen pripomoček v strokovnjakovih rokah. Odkar deluje na našem inštitutu reaktor TRIGA Mark II, ki proizvaja radioaktivne izotope, lahko kar v domovini zadostimo vse večjemu povpraševanju po njih.

Radioaktivne izotope, ki jih je treba skoraj redno izdelati umetno, sevajo gama žarke, te je pa mogoče skoraj vedno in na vsakem mestu tudi meriti. To dragoceno lastnost, da se sami izdajajo, pa s pridom izkoriščamo lahko na številnih področjih. Lastnost, da neka snov seva in se s tem sama izda, je več kot primerna za gradbenike, telefoniste, komunalce, vodarje, energetike, železarje, tekstilce, papirničarje, zdravnike poljedelce, predelovalce hrane in številne druge.

Praktični primeri nam bodo približali njihovo uporabnost: Vemo na primer, koliko pitne vode se brez haska izliva iz vodovodnih cevi v zemljo, kar je sprično trajne skrbi, da nam bo zmanjkalo zdrave vode, še posebej pomembno. Pri tem moramo pomisliti, da so številne cevi (najsi gre za vodovodne, kanalske ali telefonske) položene pod betonskimi, asfaltnimi ali kamnitimi tlemi in jih je treba na mestu, kjer domnevamo, da pušča voda (fekalijske) razkopati. Če mesto ni pravo, je treba pogosto uničiti desetine metrov tal, vse dotlej, dokler ni odkrita napaka. Če se pod določenim pritiskom uvede v cev radioaktivni izotop, se pri priči izlije tudi ta. Tu pa tekočino, ki seva, odkrije že merilni aparat in z njo počeno mesto na cevi. Metoda je tako zelo natančna, da je z njo mogoče pri nezakriti cevi odkriti iztok le 0,001 cm tekočine na leto.

Vodovodno cev in tekoči radioizotop smo omenili zato, da bi poudarili, kako nenevarne so te snovi, zlasti v strokovnjakovih

rokah. Izotopi, ki jih uporabljamo v take namene lahko razpadajo že v zelo kratkih časih in postanejo povsem nenevarni. Samo za primer naj povemo, da razpade radioaktivni kripton v prvobitno obliko kriptonu v dobrih štirih urah, fluor v 110 minutah, brom v 36 urah itd.

Napredne industrijske panoge uporabljajo radioaktivne izotope pri meritvah debelin papirja, notranjih poškodb v metalih, z njimi je mogoče zasledovati morske ali jezerske tokove in gibanje podzemskih voda. Prav tako pa jih lahko uporabljajo pri sledenju gibanja klinkerja v cementniški rotacijski peči, slediti pa je mogoče tudi mešanje cementsa z agregatom v betonarnah.

Del industrije, ki je voljna osvojiti najšodobnejše metode že sega po tih enostavnih, učinkovitih in nenevarnih postopkih.

Radioaktivne izotope v zadnjem desetletju vedno več uporabljajo tudi v medicini. Radioaktivni izotop fluora n.p.r. pomaga zdravnikom-onkologom pri odkrivanju rakastih pa tudi drugih obolenj kosti. Prvi v Jugoslaviji so to novo metodo s pomočjo Instituta Jožef Stefan uvedli na Onkološkem inštitutu v Ljubljani. Za preiskave pljuč pa uporabljajo radioaktivni kripton. Oba ta radioaktivna izotopa redno proizvajamo v reaktorju TRIGA Mark II.

Kratka vest

Industrija gumijevih izdelkov TIGAR iz Pirota je v prvih petih mesecih letošnjega leta naredila za 360 milijonov dinarjev; to je za 30 odstotkov več, kot je znašala vrednost proizvodnje v istem obdobju lani. (EKOS — Guma i kaučuk, 24. 6. 1977)



Naš razgovor

Iva Mohorič, dipl. ek.,
direktor Marketing sektorja

V ponedeljek, dne 15. avgusta, je centralni strokovni svet razpravljal o predlogu

OSNOVNE USMERITVE POSLOVANJA V LETU 1978

V enajstih točkah so zajeta načela, ki bodo – razčlenjena in konkretizirana – GOSPODARSKI NAČRT ZA LETO 1978.

Glede na to, da iz načel samih bralec ne bi dobil celovite informacije o poslovanju v letu 1978, prosim za pojasnila o tem, kaj, koliko, s čim in kako bomo delali v prihodnjem letu?

1. V osnovnih usmeritvah je zapisano, da bodo v letu 1978 vključene nekatere investicije, ki bodo vplivale, da se bosta obseg proizvodnje in prodaje povečala za 10–12%. Ali se to povečanje nanaša zgolj na nove zmogljivosti?

Ta porast temelji na treh virih. Če te razčlenimo po pomembnosti, so to:

- nove zmogljivosti,
- razširitev in dopolnitev zmogljivosti,
- sprememba asortimana,
- boljše izkoriščanje obstoječih zmogljivosti.

Največ je torej pričakovati od novih oz. razširjenih zmogljivosti. Tu predvsem računamo na avtopnevmatiko, klijenaste jermene, zmogljivosti za obnavljanje plaščev (KTM – Protaktor, Vulkan). Pri spremembi asortimana bo na večjo realno vrednost proizvodnje najbolj vplivala še nadaljnja rast proizvodnje plaščev z jeklenim pasom, ki so kvalitetnejši in zato tudi dražji, rast proizvodnje poliuretanskega umetnega usnja, pri tehničnih izdelkih uvedba novih izdelkov in pospešena prodaja posameznih vrst visoko kvalitetnih izdelkov (transportnih trakov, klinastih jermenov, profilov in cevi). Zaradi boljšega izkoriščanja zmogljivosti v letošnjem letu so te praktično popolnoma izkoriščene.

2. Kaj pomeni »bolj pospešeno izvajati specializacijo proizvodnje...«?

Že s temelji srednjeročnega plana je bila sprejeta osnovna usmeritev v specializacijo. Mogoče je bila ta takrat celo premalo smelo zapisana. Tudi narejeno še ni bilo dosti, čeprav je zato zbranih že dosti podatkov in bo verjetno v prihodnjem letu že mogoče sklepati o tistih investicijskih projektih, na osnovi katerih bi se specializacija dejansko izvedla. Ta se nanaša predvsem na proizvodni program današnjega TTI, Vulkan in Agisa iz Ptuja. To specializacijo bo vsekakor potrebno izvesti tako, da bodo proizvode z enako tehnologijo delali na enem

mestu in istočasno razširili asortiman z uvedbo sodobnejše tehnologije. Ob združevanju te proizvodnje pa mora vsekakor biti zagotovljena tudi vsaj normalna rast proizvodnje tistega tozda, ki določa izdelek opušča.

3. Zaradi velikega prizadevanja nabavne službe letos v proizvodnji nismo imeli (doslej) večjih zastojev, ker bi primanjkovalo surovin. Podobno predvidevate tudi za leto 1978, vendar s težnjo, da je treba pri izboru oskrbe s surovinami še naprej v celoti izkoristiti razpoložljive domače vire,



Iva Mohorič: Pri razvoju proizvodnje predvidevamo tudi potrebna vlaganja v družbeni standard.

možnosti uvoza iz vzhodnoevropskih oz. držav v razvoju in le ostale uvažati iz držav Zahoda. Ker najbrž precej bralcev ne ve, zakaj takšne težnje, prosim za pojasnilo o:

- politiki uvoza v SFRJ,
- možnostih nakupa in cenah domačih surovin,
- možnostih nakupa in cenah vzhodnoevropskih surovin in surovin držav v razvoju,
- nakupu surovin na Zahodu.

Družbena usmeritev SFRJ izhaja iz dolgoročnih ciljev, ki jih vzpostavljamo z drugimi državami. Prav iz te družbene usmeritve izhaja cilj pospešene povezovanja z državami v razvoju in zmanjšanje uvoza iz držav konvertibilnega področja. Na to nas navajajo tudi stanja v plačilnih bilancah s temi državami. Ta družbena usmeritev je tudi v Sloveniji dokaj jasno začrtana in prav sedaj je v razpravi dogovor, ki naj bi ga podpisale vse družbenopolitične skupnosti, s čimer se bodo te zavezale, da bodo s svojimi instrumenti tekoče ekonomske politike podpirale vsako prizadevanje organizacij združenega dela, ki prispeva k povečanju blagovne menjave z državami v

razvoju in pokrivanje uvoza z izvozom z državami na konvertibilnem področju. Prav zato se mora v to vključevati tudi naša organizacija združenega dela. Možnosti pa so sicer dokaj omejene.

Na področju oskrbe domačih surovin se stanje v prihodnjem letu še ne bo bistveno izboljšalo, pripravljajo ali gradijo pa tovarne in v prihodnjih letih lahko pričakujemo določene izboljšave. Pričeli so graditi tovarno sintetičnega kavčuka, razširjajo zmogljivosti za proizvodnjo PVC, ki ga je danes premalo in po kvaliteti ne ustreza tujemu, s tekstilnimi tovarnami skušamo skupno urediti tehnologijo, da bi tako dobili več domačega tekstila, ki bi nam tudi kvalitetno ustrezal, proizvodnja korda pa je sorazmerno omejena. Pripravljajo pa projekt in vso potrebno dokumentacijo za odločitev o izgradnji tovarne jeklenega korda. Iz vzhodnoevropskih držav in držav v razvoju bomo skušali dobiti vse potrebne količine

tistega sintetičnega kavčuka, ki nam kvalitetno ustreza.

4. Za zagotovitev deviz so zagotovljeni trije viri:

- republiški,
- iz neposrednega izvora,
- z združevanjem deviznih sredstev;

Kaj praktično pomenijo ti viri?

Zakon o deviznem poslovanju, ki je bil sprejet v začetku letošnjega leta, prinaša med drugim tudi to novost, da se devizna sredstva ne združujejo in delijo več na ravni federacije, ampak to prehaja v republike. Do kolikšne mere bo to do začetka prihodnjega leta že izpeljano, je težko reči, saj so za to potrebne obsežne priprave. Vsekakor pa bo storjeno vse, da bi to čimpreje uveljavili. Tako je npr. že sedaj z deviznimi sredstvi, ki so namenjena za nakup investicijske opreme. Prav zaradi tega je med prvimi možnimi navedeni republiški vir. To so sredstva, ki jih bodo pretežni izvozniki združevali na ravni republike, republike pa se bodo dogovorile o morebitnem prelivanju sredstev, ker vse republike niso enako devizno aktivne. Tako ugotovljena sredstva bodo v okviru

samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino na osnovi sporazuma razdeljevali predvsem tistim organizacijam združenega dela, ki so takoiimenovani pasivci. Med te sodi tudi gumarska industrija. Meril, po katerih bo posamezna panoga dobila delež deviz, še ni, verjetno pa bistvenih sprememb od obstoječih ne bo. To bo še vedno najpomembnejši vir. Neposredni izvoz bo verjetno okoli 17 milijonov dolarjev in se bo povečeval le, kolikor bo mogoče glede na razpoložljive zmogljivosti. Ta vsota deviz pa je za nas slaba polovica potrebnih sredstev.

Tretji vir deviznih sredstev je udeležba pri skupno ustvarjenem izvozu in združevanju skupnih sredstev. Do sedaj je bilo združevanje deviznih sredstev le med tozdi delovne organizacije oz. delovnimi organizacijami v okviru sozda. Novi zakon pa daje možnost udeležbe pri skupno ustvarjenem izvozu in združevanju sredstev tudi s tistimi organizacijami združenega dela, ki trajneje poslovno sodelujejo bodisi na osnovi sporazuma ali pogodb. To pomeni, da se lahko s tistimi ozidi, s katerimi bomo sklenili pogodbo ali sporazum o dolgoročnem poslovnem sodelovanju, dogovorimo tudi, da smo udeleženi pri tistem izvozu, ki ga ona ustvari in so v njem ugrajeni tudi naši izdelki (npr. TAM Maribor izvažava avtomobile z našo pnevmatiko, zato bi bili tudi mi upravičeni do dela deviz. Taki pravici se pravi udeležba pri skupno ustvarjenem izvozu in takih možnosti je še več. Poleg te pa se npr. s TAM lahko dogovorimo, da oni z nami združijo še del svojih sredstev, da mi uvozimo potrebne surovine, izdelamo pnevmatiko, ki jo oni vgradijo, namesto da bi sami uvažali že izdelano pnevmatiko. Ta vir prihodnje leto ne bo tako velik, je pa potrebno nanj računati. Ti odnosi se bodo v naslednjih letih vzpostavljali še tesneje, tako da bo v srednjeročnem obdobju to lahko postal pretežni vir deviznih sredstev.

5. Izboljšanje pogojev prodaje – kaj je to?

V preteklih letih smo odpirali nove lokale in so bila zagotovljena le majhna sredstva za opremo. Želimo, da bi v prihodnjem letu v teh lokalih zagotovili tudi kvalitetnejšo prodajo s tem, da bi z opremo prodajaln in zunanjim videzom bolj opozorili potrošnika. Prodajalne morajo biti dobro založene z vsemi izdelki, ki jih Sava proizvaja, zato so potrebna skladišča in skladiščna oprema. Za ti dve obliki naj bi v prihodnjem letu namenili kar največ razpoložljivih sredstev.

6. 4% povečanje produktivnosti in zaposlovanje?

Res je, stopnja zaposlovanja v osnovnih usmeritvah ni določena. Določena je le spodnja

(Nadaljevanje na 4. strani)



OSNOVNE USMERITVE...

(Nadaljevanje s 3. strani)

meja porasta produktivnosti. Iz te se da pri sestavljanju gospodarskega načrta tudi določiti, kakšno naj bo zaposlovanje. Prav gotovo ni mogoče postaviti enake stopnje zaposlovanja za vse tozde in delovne skupnosti. Ta bo morala biti odvisna od proizvodnih potreb in programov dela delovnih skupnosti. Seveda pa v skupnem številu zaposlovanje ne bi smelo biti tako visoko, da bi bila s tem ogrožena meja rasti produktivnosti.

7. Za povečanje ekonomičnosti in akumulativnosti je potrebno:

- izboljšati kvaliteto prodaje,
- izboljšati kvaliteto proizvodnje,
- zmanjšati porabo materiala,
- obdržati sedanjo raven splošnih stroškov,
- zagotoviti hitrejšo aktiviranje investicij in obdržati sedanji koeficient obračanja zalog.

Na kakšen način bomo dosledno izvajali te naloge?

Te naloge se praktično pojavljajo iz leta v leto, vendar so metode planiranja in kontrole izvajanja teh razvite mnogo bolj kot pred leti, tako da samoupravni organi in odgovorni sodelavci že lahko sprejemajo dosti boljše odločitve, ki so potrebne, da se te naloge tudi dejansko uresničujejo. Tu mislim na precej tekoče in dobre podatke o prodaji, poročila kontrole o kvaliteti, poročila o gibanju stroškov po stroškovnih mestih. Tako poročila so v prejšnjih letih prihajala s precejšnjo zamudo ali pa jih sploh ni bilo. Določene pomanjkljivosti so še, vendar bomo z vztrajnim dogovarjanjem imeli sistem, ki nam bo omogočal hitro ukrepanje, kadar se bo za to pokazala potreba.

8. Kolikšen vrednostni obseg proizvodnje bo planiran v prihodnjem letu?

Po sedanjih prodajnih cenah se bo proizvodnja vseh delovnih organizacij (sozda Save) približala 300 milijardam starih din.

9. Kaj predvidevate v zvezi z oblikovanjem cen v letu 1978?

Predvsem pri gumeno tehničnih izdelkih in umetnem usnju so vgrajeni reprodukcijski materiali že tako dragi, da pri sedanjih prodajnih cenah ne moremo več govoriti o rentabilni proizvodnji. Cene teh izdelkov so glede na cene drugih (čevlji) smešno nizke. Pri teh izdelkih tudi ni mogoče sporazumevanje s porabnikoz. prodajalci o kakršnikoli udeležbi pri skupnem prihodku ali dohodku, ker ga praktično ni. Zato bi morali tu doseči ustrezno zvišanje cen.

10. Marsikje v Savi je slišati mnenja, da bi morali več vlagati v modernizacijo in avtomatizacijo in manj v zaposlovanje.

Težko je reči, čemu dati prednost, razvijanju proizvodnje ali vlaganju sredstev za izboljšanje pogojev zaposlenih (stanovanja, vrtci, šole, prehrana, rekreacija). Gotovo je, če v proizvodnjo ne bomo vlagali ničesar, potem ne bomo samo stagnirali, ampak nazadovali in s tem bo sredstev za izboljšanje pogojev delavcev ne vedno več, ampak vedno

manj. Kdaj bomo po obsegu proizvodnje in stopnji rentabilnosti tako veliki, da bi se lahko odrekli in pretežni del sredstev namenjali investicijam za skupno in splošno porabo, pa ni mogoče predvideti. Vsekakor pa menimo, da pri razvoju proizvodnje računamo tudi na potrebna vlaganja v družbeni standard, seveda pa pri takem stanju ne moremo zahtevati visoko razvite ravni.

11. V čem se bo v gospodarskem načrtu 78 odražalo uveljavljanje zakona o združenem delu?

V dveh točkah osnovnih usmeritev je to določeno: Eno

je povezovanje naše organizacije združenega dela s prometnimi organizacijami združenega dela, kjer bomo morali skleniti ustrezne sporazume. Z njimi se bomo dogovorili o obsegu medsebojnega poslovanja, osnovah in merilih za udeležbo pri skupnem prihodu in riziku. Drugo je povezovanje s tistimi organizacijami, ki naše izdelke vgrajujejo v končne proizvode; tu so poleg ostalega pomembna tudi osnove in merila o udeležbi pri skupno ustvarjenem izvozu.

J. Štular

Nesamoupravno obnašanje

Članek bi začel s 127. členom Kazenskega zakona, ki obravnava sabotažo kot dejanje, v katerem oseba iz sovražnih nagibov proti SFRJ na prikrit, zahrbtn ali drug način uniči ali poškoduje naprave, znatne količine proizvodov, blaga ali materiala.

Znano je, da je bila sabotaža ena od oblik neoboroženega odpora našega ljudstva proti okupatorju, ki je zasedel naše tovarne in tako s pomočjo naše delovne sile krepil moč svoje osvobodilne vojske in države. Takrat so sabotaže naši delavci morali delati, ker so le na tak način lahko pomagali naši NOV in prispevali svoj delež h končni zmagi nad okupatorjem. Sabotirali so tako, da so namerno pokvarili stroje, izdelovali pokvarjeno blago in izdelke itd. Sabotaže niso bile očitne oz. so bile dobro organizirane pod vodstvom komunistične partije, tako da okupator v večini primerov ni mogel izslediti vzrokov pogostih zastojev v proizvodnji. Velikokrat pa je bila sabotaža v kakšni tovarni izvršena neposredno pred organizirano diverzijo.

Danes, več kot tri desetletja po osvoboditvi ne bi smeli uporabljati takšnih in podobnih sredstev in načinov. Danes smo vsi delavci v združenem delu lastniki proizvodnih sredstev in razpolagamo s proizvodi in dohodkom. S svojim delom si gradimo svoj osebni in družbeni standard. V naše dobro je, da je čim manj izpadov v proizvodnji, da izdelujemo čim boljše proizvode in da jih čim bolj prodamo. Takih, ki tako mislimo in delamo, je veliko, vendar so med nami na žalost tudi posamezni delavci, ki nimajo skupnih interesov, samoupravnih interesov. Kaj želijo doseči ti posamezniki s temi svojimi dejanji, dejanji, ki jih lahko označimo za obliko poskusa sabotaže? Naj opišem zadnji primer v naši delovni organizaciji.

V naši delovni organizaciji je veliko delovnih mest, ki terjajo od delavca, ki dela na njem, stalno prisotnost pri stroju in polno izkoriščanje delovnega časa. Precej pa je tudi takih delovnih

mest, ki »dovoljujejo« delavcu daljše in večkratne odmore. Delavci, ki so tako rekoč 8 ur pri stroju, zavidajo ostalim, katerim to ravno ni potrebno. Ravno iz takega odnosa oz. takšne razlike so si ti polno zaposleni delavci izmislili posebne prijeme, da so se izenačili s tistimi bolj prostimi delavci. Ti posebni prijemi pa niso dovoljeni. Konkretno, v tem primeru, gre za skupnost tozdov TTI - tozd Velopnevmatika, brizganje zračnic. Trije delavci, ki so delali pri brizganju zračnic, so menili, da so »prikrajšani« za prosti čas in da si ga lahko sami naredijo, če jim že delovodje ne morejo »pomagati«.

Enostavno so se dogovorili, da bodo v brizgalnik vrgli že zažgano, trdo smek. Čez nekaj časa so koščki zažgane zmesi prišli do matrice, jo zamašili in stroj je začel »rezati« brizgano zračnico. V tistem trenutku je bilo potrebno ustaviti stroj, da bi vzdrževalec pogledal, kaj je »narobe« z matrico. Ves proces usposabljanja stroja je trajal toliko časa, da so se omenjeni trije delavci odpočili in pokadili kakšno cigareto. Zanimivo je, da so bili taki zastoji v tem delu proizvodnje tik pred malico ali po malici.

Taki izpadi v proizvodnji so se v zelo kratkem časovnem presledku nekajkrat ponovili. Ker pa se je že v preteklosti nekajkrat zgo-

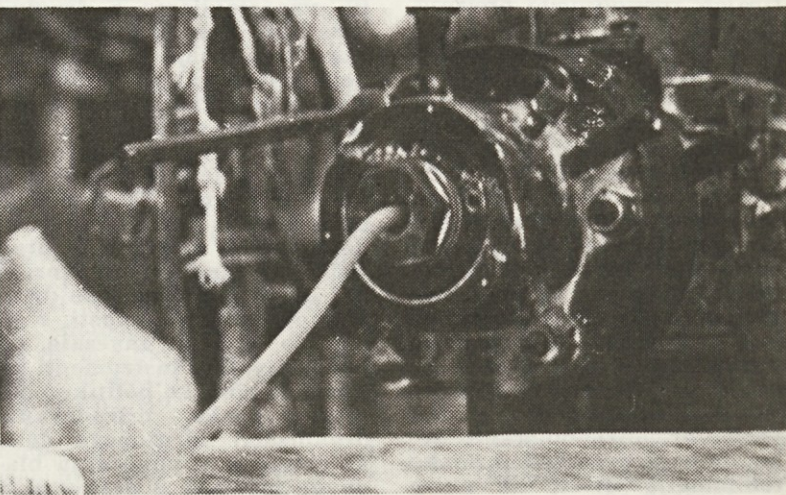
dilo, podobno, in je to vzbudilo sum, da gre za namerno zaviranje proizvodnje, smo tokrat postali bolj pozorni na delavce pri brizgalnem stroju. Pozornost se je kmalu obrestovala: kmalu smo bili priča zagovoru treh delavcev, zagovoru, ki je slonel na tem, da so dejanje izvršili zato, da bi izsilili prosti čas. Torej, namerno dejanje!

Opisani dogodek zasluži vso pozornost in spriču tega terja tudi opozorilo nam vsem. Taka kršitev odgovornosti delavcev v združenem delu je stvar nas vseh, saj je preprečevanje vseh kršitev naša dolžnost in pravica. Le s skupnimi prizadevanji bomo delali uspešno in v dobrih medsebojnih odnosih.

Omeniti moram, da so opisani kršitelji mladi ljudje, mladinci, člani ŽSMS. Dva sta šele nekaj mesecev v naši delovni organizaciji. Naj bo to v premislek osnovni organizaciji ŽSMS v Velopnevmatiki.

Namerno zaviranje proizvodnega procesa in tak način reševanja »problemov« na delovnem mestu, medsebojnih odnosov med delavci in delovodji, ni samoupraven, je kaznivo! Za kršitelje predvideva zakon odstranitev iz delovne organizacije in končno tudi kazenski pregon.

Vladimir Lacko



NAMERNO ZAVIRANJE PROIZVODNJE JE KAZNIVO!



DA BI MOGLI URESNIČEVATI

svoje skupne interese pri delu in pridobivanju dohodka v posameznih med seboj odvisnih delih združenega dela in v celoti odnosov družbene reprodukcije, delavci svobodno združujejo svoje delo in sredstva družbene reprodukcije v temeljnih organizacijah v delovne organizacije in druge oblike združevanja dela in sredstev.

V mesecu septembru bo v naši delovni organizaciji stekla široka razprava o predlogu nove organiziranosti delovne organizacije. Delavci se bodo z osebnim izjavljanjem odločali tako pri organiziranju temeljne organizacije, delovne organizacije in o združitvi v sestavljeno organizacijo združenega dela. To je njihova pravica in dolžnost, zato ni odveč, če tudi v našem glasilu spregovorimo o bodoči organiziranosti naše delovne organizacije.

Za razgovor o omenjeni tematici sem poprosil tov. Borisa Pavšlarja, direktorja organizacije in informacijske sisteme, ter tov. Slavka Šolarja, poslovnega sekretarja delovne organizacije.

— Zakon o združenem delu je prinesel vrsto novosti, med drugim tudi na področju organiziranja organizacij združenega dela. Kakšne so bistvene značilnosti novega zakona na področju organiziranosti in kakšna so bila naša izhodišča pri sestavi predloga nove organiziranosti delovne organizacije?

Bistvene novosti, ki jih je prinesel zakon o združenem delu, so v tem, da je posamezne organizacijske ravni, ki so bile opredeljene že v ustavi, podrobneje razčlenil, tako da je iz same vsebine posameznih členov, ki opredeljujejo raven tozda, delovne organizacije in sozda, jasno razvidno, katere organizacije združenega dela naj se vključujejo v posamezno organizacijsko celoto.

V zvezi z našo delovno organizacijo pa je potrebno poudariti, da skupnosti tozdo, ki so bile organizirane doslej z zaključnim računom na ravni skupnosti tozdo, v zakonu niso več predvidene v takšni vsebini, kot jo imamo vpeljana doslej, temveč so namenjene za povezovanje tozdo na področju sodelovanja tehnologije, tehnike in drugih oblik izmenjav izkušenj.

Bistvene novosti, ki jih prinaša bodoča organizacija Sava, temeljijo na analizi obstoječega stanja in razvoja organiziranosti že od leta 1972, ko sta bila ustanovljena prva tozda, do danes, ko imamo na kranjski lokaciji tri skupnosti tozdo in ko so dislocirane skupnosti tozdo povezane

v delovno organizacijo Sava Kranj.

— Kako bodo organizirane strokovna opravila?

Že preje sem omenil, da zakon ne predvideva skupnosti tozdo v tej čvrsti organizacijski obliki. Že ob sprejetju osnutka zakona o združenem delu smo analizirali posamezne pomanjkljivosti dosedanje organiziranosti, tako na področju uveljavljanja samoupravljanja kot tudi odpravljanja napak, ki smo jih ugotovili pri organizaciji poslovanja.

Naj naštejemo nekatere! Ugotovili smo, da se je strokovno delo drobilo, ker smo imeli posamezne službe proizvodno organizirane, v sorazmerno majhnih produktih, kot so TTI, Umetno usnje, KET, medtem ko moramo izvzeti TAP, ki po splošnih principih ustreza modelu, da se lahko organizira kot produktna organizacija.

Ugotovili smo tudi, da je sodelovanje med strokovnimi službami skupnosti tozdo in centralnimi strokovnimi sektorji slabo, kar se je tudi odražalo pri neučinkovitosti poslovanja kot tudi pri nenehnem povečevanju števila zaposlenih.

Pri organiziranosti samoupravljanja pa smo ugotovili, da delavci tozdo v skupnosti tozdo o večini temeljnih pravic, ki so jih imeli opredeljene v statutih, niso mogli samostojno odločati, prav zaradi dohodkovne in poslovne povezanosti v skupnosti tozdo. To pa je v nasprotju z zahtevo, naj bi delavci v osnovi odločali o razporejanju dohodka.

— Kakšna bo z novo organizacijo bodoča samoupravna organiziranost?

Prvo nalogo, ki smo jo opravili pred bodočo organiziranostjo, je bilo ugotavljanje pogojev za ustanavljanje posameznih tozdo. Že preje sem omenil, da določeni tozdi in skupnosti tozdo TTI, ki so bili ustanovljeni v letu 1975, niso imeli pogojev, ki jih predvideva tako ustava kot tudi zakon o združenem delu, da bi se lahko organizirali v tozde. Zato je bila prva naloga, ki smo jo morali izvesti, ugotoviti, v kakšnih delovnih celotah so izpolnjeni vsi trije pogoji, ki jih nalaga ustava, da se tozdi lahko oblikujejo.

Na podlagi te analize je bilo predvideno, da se ustanovi na kranjski lokaciji enajst tozdo. TAP kot en tozdo, iz sklopa TTI 4 tozdi, iz sedanjega KET 4 tozdi, tozda Umetno usnje in Izobraževalni center. Ti tozdi na kranjski lokaciji naj bi se združili v delovno organizacijo, hkrati pa je z novo organizacijo predvideno, da se dislocirane skupnosti tozdo združijo v delovne organizacije, tako da bi bile dosedanje skupnosti tozdo KTM, Totra, Ruma in Vulkan po novem samostojne delovne organizacije. Vseh teh 5 proizvodnih delovnih organizacij pa bi se združilo v sozd (sestavljeno organizacijo združenega dela) glede na to, da izpolnjujemo pogoje, ki jih predvideva zakon.

S tako imenovano horizontalno povezavo, kjer z delitvijo proizvodnega programa, lahko privedemo proizvodnjo na višjo tehnično-tehnološko raven. Pri vertikalni povezavi gre predvsem za oskrbovanje s surovinami gumarske proizvodnje. Tu mislim predvsem na regenerat, ki predstavlja važno surovino za nadaljnjo predelavo gume. Delovne organizacije, ki se združijo v sozd, pa ustanovijo skupno delovno organizacijo trgovinskega značaja, ki zagotavlja enoten nastop na trgu za posamezne delovne organizacije, ki so združene v sozd.



Boris Pavšlar

— Kako bodo organizirane skupne službe na ravni sozda?

V konceptu nove organiziranosti smo izbrali centralizacijo strokovnih služb prav zaradi pomanjkljivosti, ki smo jih ugotovili pri samam razvoju dosedanje organizacije poslovanja. Razlika je v tem, da strokovne službe ne bodo organizirane več funkcionalno, ampak matricno, torej se delovno povezujejo s tozdi, od koder dobivajo tako naloge kot roke. V celoti strokovnega sektorja pa je možno zaradi strokovnega potenciala poiskati najboljše rešitve, kako bo določeno nalogo treba izpeljati. To seveda velja za vse tozde na lokaciji Kranj, razen TAP, kjer ostajajo službe vključene v sam tozdo zaradi omejitev, ki jih zahteva pogodba o skupnem vlaganju med Savo in Semperitom. Te službe pa se bodo prav tako matricno povezovale s strokovnimi sektorji, da bi zagotovili enotno poslovno poli-

tiko znotraj celotne delovne organizacije na kranjski lokaciji.

Kar pa se tiče same organiziranosti na ravni sozda, je potrebno poudariti, da poleg skupne prodaje, ki vključuje tako domačo prodajo in izvoz, področno prodajo in sedanji Marketing, predvidevamo še Interno banko, v kateri bi združevali sredstva za projekte, ki smo jih predvideli že v sprejetih temeljnih srednjeročnega razvoja Save in sprejetem planu razvoja. Razen še predstavništva v Beogradu pa nimamo predvidenih drugih funkcij. Izhajali smo iz racionalnosti in ne bomo organizirali določenih služb na ravni sozda, ki bi s premajhno učinkovitostjo in visokimi stroški bremenile delovno organizacijo. Vendar smo menili, da temelje srednjeročnega razvoja, ki smo jih sprejeli, njihove cilje, moramo uresničiti, tako na področju tehnologije, delitve asortimana, inženiringa, organizacije, kadrovskih poslov, itd., torej vseh poslov, ki se opravljajo v delovni organizaciji. Menili smo, da je to sodelovanje potrebno razvijati še naprej, vendar ne tako, da bi za to organizirali določene usklajevalne službe na ravni skupnosti tozdo, pač pa naj bi to delo opravljalo nekaj usklajevalcev, usposobljenih za posamezna področja, ki bi ob izdelavi gospodarskega načrta ugotovili, katera delovna organizacija je primerna oz. najbolj usposobljena, da tako nalogo izpelje. Na ta način si predstavljamo sodelovanje na vseh področjih, ki niso združena.

— Ugotavljanje dohodka v smislu zakona o združenem delu?

Vsak tozdo bo imel ločeno vodene poslovne knjige in bo samostojno ugotavljal celotni prihodek oziroma dohodek.

S samoupravnim sporazumom o združitvi tozdo v delovno organizacijo oziroma s samoupravnim sporazumom o medsebojnem sodelovanju ter združitvi dela in sredstev proizvodnih tozdo z delovno organizacijo Sava Commerce je v poglavju dohodkovni odnosi podrobno opisana metodologija ugotavljanja skupnega prihodka ter njegova delitev oziroma udeležba glede na vloženo delo in sredstva posameznih tozdo.

V bodoči samoupravni organiziranosti omenjena samoupravna sporazuma predvidevata realizacijo dohodkovnih odnosov v dveh etapah, in sicer:

1. Udeležba na skupnem prihodu, nastala v odnosih delovna organizacija, Sava Commerce in tozdi, katerih proizvode je prodajala ta delovna organizacija.

2. Udeležba na skupnem prihodu iz naslova proizvodnje izdelkov pri proizvodnji, v kateri je sodelovalo več tozdo, naj si bo z živim delom oziroma vloženi sredstvi.

— Kakšne so bile dosedanje akcije ob potrjevanju predloga nove organiziranosti?

V Savi smo začeli z akcijo verifikacije osnutka bodoče organizacije neposredno po sprejetju osnutka zakona o združenem delu že v maju, ko so bile priprav-



KAKOVOST PROIZVODNJE ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

delo in povzročala slabšo kakovost zmesi. Z ureditvijo ustreznega skladiščnega prostora bodo ti vzroki kmalu odstranjeni. Triko tkanine je bilo treba zaradi neustreznih fizikalnih vrednosti v proizvodnji dodatno kontrolirati. Na ta način smo reševali stalno pomanjkanje te surovine, v juniju pa je bilo tudi to že urejeno.

Zaradi množice dobavljenih količin so vse surovine vzorčno pregledane, pri čemer je povsem normalno, da je v določeni količini lahko tudi del pošiljke, ki ne ustreza kakovostnim zahtevam. Vendar pa je v praksi pogosto zaslediti, predvsem zaradi manjšega pregleda, da na osnovi posameznih primerov posplošujejo mnenje o slabi kakovosti surovine. Pri tem je potrebno upoštevati, da je tveganje glede stroškov vzorčnega pregleda zelo majhno v primerjavi s stroški kakovostnega pregleda vseh surovin.

Kakovost procesa proizvodnje

Tekoča in medfazna kontrola ima predvsem nalogo, da preprečuje slabo kakovost v procesu izdelave od skladišča surovin do skladišča izdelkov. Učinki te kontrole se neposredno odražajo tudi v končni kontroli v obliki zmanjšane odstotka izdelkov neustrezne kakovosti.

K boljšemu delu in s tem tudi h kakovostnejšim izdelkom bistveno prispeva tudi nagrajevanje za kakovost dela, kar predstavlja popravek osnovnega osebnega dohodka — 10 % do + 20 %. Na osnovi statističnih podatkov lahko zaključimo, da se je kakovost izdelave dvignila, kar se vidi tudi v nadpovprečnem izplačnem faktorju kakovosti.

Kratka vest

TIGAR Iz Pirota bo v izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti in za nabavo naj-sodobnejše opreme vložil 680 milijonov dinarjev. Vrednost proizvodnje naj bi v letu 1985 dosegla 2 milijardi dinarjev, izvoz izdelkov pa naj bi se gibal v vrednosti okrog 200 milijonov dinarjev.

(EKOS — Guma i kaučuk, 21. 6. 1977)

Kakovost izdelkov

Končna kontrola kakovosti je v 1. polletju pregledala 22.553 ton proizvedenih izdelkov, ki so bili izdelani v TAP, TTI in Umetnem usnju. Povsod je bila dosežena višja kakovost izdelkov, kar pomeni, da je odnos večine delavcev do kakovosti na zadovoljivi ravni.

Planirana kakovost vseh izdelkov je bila presežena za 0,9 %, kar predstavlja nad 9 milijonov oz. večjega dohodka. Vrednost kakovostnega učinka je še toliko večja, ker je bil dosežen v pogojih, ko se je proizvodnja pogosto prilagajala zahtevam tržišča.

Planirani normativ kakovosti izdelkov 1. kakovostnega razreda je bil sicer presežen za 1 %, vendar je preseganje v primerjavi z lanskim letom manjše, ker so zahteve kupcev večje.

Reklamacij izdelkov smo prejeli za 0,1 % prodajne vrednosti, kar je za polovico manj v primerjavi s preteklim letom. Iz tega je tudi razvidno, da se je kakovost in zanesljivost naših izdelkov povečala na zadovoljstvo kupcev, kar je hkrati tudi najboljša reklama naših izdelkov na domačem in tujem tržišču.

Doseženi pozitivni kakovostni učinki proizvodnje obdržijo svojo vrednost le v primeru, da ni bilo porabljenega izdelavnega materiala oz. surovin več, kot je s tehnološko dokumentacijo predvideno. Količina odpadkov materiala, ki spremljajo vsak tehnološki postopek izdelave, je lahko v dovoljenih mejah, ki jih predvideva tehnološka dokumentacija, lahko pa je tudi večja, če vzroki za slabo kakovost niso pravočasno odstranjeni.

Samo iz obrata II. so v 1. polletju odpeljali nad 700 ton odpadkov, ki vsebujejo osnovne surovine. Glede na to, da predstavljajo osnovne surovine pretežni del prodajne cene izdelka, bo potrebno tudi v bodoče posvetiti vso pozornost porabi surovin, to je od same zasnove izdelka pa na celotni poti njegovega nastanka. Da bi lahko tudi kontrola funkcija prispevala svoj delež pri prizadevanjih za zmanjšanje porabe materiala, smo v lanskem letu pričeli sistematično spremljati količine vseh odpadkov. Pozitivni rezultati se vidijo tako v ustavitvi naraščanja količin odpadkov kot tudi v večji urejenosti na tem področju.



Marija Smeh, analitik kakovosti

DA BI MOGLI URESNIČEVATI

(Nadaljevanje s 5. strani)

ljene prve ocene dosedanje organiziranosti in prve teze bodoče organiziranosti. Širša razprava pa je v avgustu in septembru lanskega leta potekala na sestankih družbenopolitičnih organizacij, predvsem o osnutku in analizi dosedanje organiziranosti. Na teh razpravah so bile izrečene nekatere pripombe na osnutek bodoče organiziranosti. Prizadevali smo se predvsem, da bi se te pripombe v celoti ali vsaj delno vključile v ta osnutek.



Slavko Šolar

Poudariti moram, da smo imeli v času priprav osnutkov in predloga stalen stik z družbenopolitičnimi organizacijami in predstavniki posameznih skupnosti tozdzov, kjer smo razčiščevali posamezne nejasnosti, ki so se pojavljale med razpravami. Tako je bil pred kolektivnim dopustom letos izdelan končni osnutek besedila samoupravnih sporazumov, potrebnih za konstituiranje bodočega sozda Sava.

— Kakšne akcije pa so pred referendumom še predvidene?

Predvsem moram povedati, da zakon v združenem delu prinaša novost tudi na področju sprejemanja samoupravnih aktov in

organiziranosti. Postopki za sprejemanje samoupravnih aktov so dosti strožji; te akte je treba sprejemati z referendumom. Tako bomo tudi v Savi sprejemali novo organizacijo in z njo vse temeljne samoupravne akte. Akcija se bo začela že v septembru. Po tozdzih bodo ugotavljali pogoje o ustanavljanju tozdzov. Hkrati pa bodo morali delavski sveti tozdzov sprejeti sklepe o razpisu referendumov, in sicer s tridesetdnevним rokom. Po pretečenem roku se bodo delavci na referendumu odločali o sprejemu predloženih samoupravnih aktov. Pred tem pa bodo morali odločiti o potrditvi samoupravne organiziranosti. Odločati bodo morali o oblikovanju tozdzov, o organiziranosti delovne organizacije in o organiziranosti v sozd.

V času od razpisa do izvedbe referenduma bodo v delovnih organizacijah javne razprave na osnovi gradiva, ki so ga pripravile strokovne službe. Pripravljeni bodo kompletni sporazumi z obrazložitvijo. Obravnave naj bi potekale deset dni. Po obravnavi bodo strokovne službe pripravile dopolnjeno gradivo, o katerem bosta razpravljala politični aktiv in odbor za samoupravno organiziranje.

Na podlagi stališč te razprave bomo izdelali dokončne osnutke vseh samoupravnih aktov. Ti bodo služili delavskim svetom tozdzov kot predlog za samoupravno odločanje na referendumih.

Tako predvidevamo prvi referendum o potrjevanju tozdzov in organiziranosti že 10. oktobra. Po preteku enega meseca pa bi na drugem referendumu sprejeli samoupravne akte.

Če bo vse potekalo po predvidenem programu, bomo v novembru zaključili proces sprejemanja samoupravnih aktov in zaključili našo organiziranost.

Naša nova organiziranost bo tako zaživela s 1. januarjem 1978.



PARKIRNI PROSTORI UREJENI V ZADOVOLJSTVO VSEH

Vsem Savčanom, ki ste zaposleni v obratu na Laborah, predvsem pa tistim, ki prihajate na delo in odhajate z dela pri glavnem vratarju, je poznan problem parkiranja avtobusov, ki pripeljejo naše sodelavce na delo. Veliko hude krvi je to povzročilo šoferjem Alpetoura, še več pa našim sodelavcem, ki se pripeljejo na delo z lastnimi avtomobili in le-teh ne morejo parkirati na parkirišču, ki sicer služi svojemu namenu le tistih kratkih 30 minut, ko na njih parkirajo avtobusi ob koncu vsake izmene, ves ostali čas pa prostor sameva neizkoriščen. Še huje je to, da morajo delavci, ki so namenjeni proti Kranju in se vozijo z rednimi avtobusi, prečkati Ljubljansko cesto in se tako dnevno izpostavljajo smrtni nevarnosti, saj hoče biti sleherni delavec ali turist čim prej doma. Posledica tega pa je predrznost, ki se lahko grdo maščuje. Na ta problem so odgovorne službe Save opozarjale občinske dejavnike, odgovorne v delovni organizaciji in ne nazadnje delavce, naj vztrajajo toliko časa, da bi našli primerno rešitev.

Na drugi strani je krajevna skupnost Stražišče prislunhila pritožbam krajanov Ljubljanske, Žezkove, Nartnikove in Škofjeloške ulice, ki so se pritoževali, da parkirišče Vektorja ni funkcionalno, saj jim parkirana vozila zapirajo dohode do njihovih domov. Zahtevali so še, da se prepeve ogrevanje vozil s prižganim motorjem v zimskem času (vozniki si tako grejejo kabine, kjer prenočujejo) in s tem prepreči kaljenje nočnega miru. Vozniki pa se često pritožujemo, da je pregled ob dostopu s Škofjeloške na Ljubljansko cesto slab zaradi parkiranih tovornjakov. Ker je prometna signalizacija pomanjkljiva, se dogaja, da so vozila parkirana tudi na mestih, kjer ne bi smela biti. Med kršilci je tudi veliko Savčanov. S tem pa se anarhija samo še povečuje.

Tretji, ki sodeluje v reševanju omenjenega problema, je Vektor – podjetje za posredovanje tovora. Lokacija poslovalnice na Laborah je bila odobrena leta 1960 in za nemoteno poslovanje ji je bilo odstopljeno zemljišče med Ljubljansko, Žezkovo, Nartnikovo in Škofjeloško cesto, katero uporablja še danes. Problem, ki je s tem nastal, se je z večanjem storitev povečeval. Že leta 1973 so na problem opozorili predstavniki Save, prišlo je do sestanka med zainteresiranimi, dana je bila vloga na Skupščino občine Kranj, na katero pa Vektor ni dobil odgovora.

Savčani smo bili že takrat zainteresirani za že omenjeno parkirišče Vektorja, na katerem naj bi uredili avtobusno postajališče, Vektor pa naj bi se preselil na opuščeno zemljišče med Ljubljansko in Škofjeloško cesto v smeri proti Gašteju. Takrat problema niso rešili, saj niso dobili

odgovora Skupščine občine Kranj, problem pa je ostal.

Pobudo za ponovni sestanek vseh prizadetih je v drugi polovici lanskega leta dala krajevna skupnost Stražišče in z obilo razumevanja vseh so se dogovorili, da seznanijo s problemom in predlogi, ki so jih predhodno uskladili, odgovorne na oddelku za gradbene in komunalne zadeve Skupščine občine Kranj. Tako je tudi bilo in 11. 11. 1976 je bil sklenjen dogovor:

1. Za postajanje tovornjakov se uredi prostor med magistralno cesto Ljubljana–Kranj in Škofjeloško cesto. V tej ureditvi ostaje tudi peš pot in prostor za lokalno avtobusno postajo.

2. Za postajanje avtobusov za potrebe tovarne Sava se uredi dosedanj parkirni prostor Vektorja.

Skupščina občine Kranj je 17. 5. 1977 tudi uradno potrdila, da se z delom na novem parkirnem prostoru Vektorja lahko prične. 9. 6. 1977 pa je bila sklenjena še zakupna pogodba za že omenjeni parkirni prostor, s tem pa je bila prižgana zelena luč za rešitev problema, ki je star 17 let. Vektor – poslovalnica Kranj si je v času, ki je pretekel od datuma, ko je bila sklenjena zakupna pogodba, preko samoupravnih organov v svoji delovni organizaciji preskrbela denar in sklenila pogodbo z izvajalcem del, vprašanje pa je, kdaj bo Cestno podjetje izvršilo dela, ki so predvidena s



S preselitvijo avtobusnega postajališča na Laborah na opuščeno Vektorjevo parkirišče bo na voljo nekaj deset parkirnih mest za Savčane, ki se vozijo na delo z lastnimi vozili.

pogodbo. Zagotovljeno je, da bodo dela zaključena do konca septembra z ureditvijo prometne signalizacije. Realno lahko pričakujemo, da bodo tovornjaki zimo dočakali na novi lokaciji. Tu do podobnih pritožb, kot so bile v preteklosti, ne bo prihajalo, saj je parkirišče dovolj oddaljeno od stanovanjskih hiš. Vektor bo izpraznil parkirišče, na katerem naj bi se uredila postaja za avtobuse, ki vozijo na delo in z dela naše delavce. V Informatorju, ki ga je izdal gradbeni odbor za asfaltiranje cest, ulic in poti v krajevni skupnosti Stražišče 17. januarja 1977, beremo:



Škofjeloška cesta in ob njej takole parkirana vozila Savčanov in tovorno vozilo Transturista na peš poti, ki je bila zgrajena za šolo obvezne otroke in ostale pešce. Znak to jasno zahteva (Oglejte si prometni znak!) in kršitelji imajo srečo, da jim miličniki gledajo skozi prste.

»Pa se za trenutek ustavimo pri nekaterih cestah, ki jih v preteklem letu ni uspelo asfaltirati.

– Na Laborah (Žezkova, Nartnikova ulica) – do asfaltiranja ni prišlo iz dveh razlogov, in sicer zaradi tega, ker gradbeni stroj za pripravo cestišča ni mogel opraviti zemeljskih del zaradi preozkih ulic, zato smo pač hiteli tam, kjer takšnih ovir ni bilo.

Drugi vzrok pa je v tem, da je krajevna skupnost sprožila akcijo, da se parkirišče Vektorja, ki zapira dohod do že omenjenih ulic, preseli na novo lokacijo. Izpraznjena ploščad pa naj bi se zemeljsko uredila (nakloni in odtok vode) in asfaltirala ter tako pripravljena služila za avtobusno postajališče. Akcija je v teku in upamo, da bomo ta žgoč problem krajanov te naše krajevne skup-

roma obstoječe signalizacije. Le tako se bo namreč na tem koncu krajevne skupnosti Stražišče vzpostavil red in zagotovila varnost slehernega udeleženca v prometu. Upajmo, da bo po tem peš pot ob Škofjeloški cesti dobila tisto funkcijo, ki ji je namenjena – predvsem šoloobveznim otrokom Oreška in Drolčevega naselja, ki hodijo v šolo v Stražišče, in vsem ostalim pešcem.

Savčani, ki se vozijo na delo z avtomobili, pa bodo lahko preselili svoje jeklene konjičke na parkirni prostor, ki je bil do sedaj rezerviran izključno za avtobuse. S tem bo odpadlo »divje« parkiranje na mestih, kjer je to že sedaj prepovedano. J. Jereb

KOLIKO V LETU 1978?

Po informacijah o osnovnih usmeritvah poslovanja v letu 1978 povzemamo, da

- bo tozdr Avtopnevmatika izvozil za blizu 8.000.000 dolarjev v zahodne države in za okrog 1.000.000 dolarjev v države v razvoju;

- naj bi ostali tozdi od skupne prodaje neposredno ali posredno na osnovi sporazumov s finalisti izvozili za 4.500.000 dolarjev v zahodne države, za 20.000 dolarjev v vzhodne in za 200.000 dolarjev v države v razvoju;

- naj bi po predvidevanjih Totra leta 1978 izvozila za okoli 2.500.000 dolarjev v vzhodne države;

- bo KTM – Protektor izvozil za blizu 1.500.000 dolarjev v zahodne države,

- za industrijo gume Ruma ne predvidevajo pomembnejšega izvoza,

- bo Vulkan izvozil za milijon dolarjev na Zahod in za prav toliko na Vzhod.

Ker bo po novi organizaciji prihodnje leto prodaja delovala kot delovna organizacija (združevanje prodajnih funkcij), bodo vsi tozdi občutno več prodajali po tej poti.



»Vse je res, kar tam piše!«
»Oh, kje pa! jaz nisem tako rell!«
»Da, v članku se vseskozi vleče vse tisto, kar sem povedal novinarki.«

»Z menoj se sploh ni pogovarjala!«

To je le nekaj izjav, ki so jih izrekli nekateri delavci in delavke iz nove upravne stavbe novinarki revija Jana. Članek, ki je precej obširen, je izšel nekako sredi našega kolektivnega dopusta.

• Smola se je je držala že v začetku, saj so se stene in leseno ogrodje podrla — preden je bila stavba pokrita.

• Tedaj jo je dobro namočil tudi dež (10 dni).

• Potem smo se vselili. Na začetku je bil celo prepir, kdo bo v njej lahko bival.

• Prvega pol leta je smrdelo kot hudič. Zares smo stekali, ker je bilo zares neprijetno.

• Drugega pol leta je smrdelo malo manj. S prizadevnimi ali po-

izhlapevanja formaldehida, je bilo še in še. Vendar pa ne vem, ali je še kdo zaradi tega iskal zdravniško pomoč.

• Ne glede na to je bilo odrejeno, da se opravijo meritve.

• Nekega večera so zaprli okna in vrata dveh pisarn, odprli gretje kolikor se je dalo. Zjutraj so z aparatom zmerili koncentracijo formaldehida v zaprtih prostorih.

• V zraku je bilo od 0,6 do 0,9 mg/kub. m formaldehida.

• Od 1,0 mg/kub. m pa se začne koncentracija, ki je zdravju že škodljiva.

• Rezultat meritev je torej pokazal, da je koncentracija izhlapevanja formaldehida v novi upravni stavbi v dovoljenih mejah.

• Formalno torej problema ni, stvarno pa seveda je. Kajti dejstvo je, da nekaterim v tej stavbi v takih pogojih ni prijetno delati. Gotovo, nekateri čutijo neprijetnosti v nosu, drugi v očeh, tretji morajo zaradi tega večkrat na stranišče...

• Tu pri nas (tudi sam delam v tej nesrečni stavbi) pa so se pojavile naravnost zstrašujoče vesti:

- rak zaradi formaldehida,
- slabšanje vida,
- vrtoglavica...

• To navaja tudi revija Jana, ki je objavila obširen članek, temelječ na pogovorih z nekaterimi delavkami in delavci v upravni stavbi ter na osebnem vtisu novinarki.

• Članek je izšel tedaj, ko smo bili na kolektivnem dopustu, zato smo ob vrnitvi nanj že malo pozabili. Pa ne čisto.

• Na kolegiju kadrovske splošnega sektorja nas je direktorica tov. Rakovčeva obvestila o sklepu, da bodo delavci upravne stavbe, ki tožijo zaradi težav, specialno pregledani. Izven Save — zaradi kakršnihkoli dvomov o nepristranskosti.

• Povedati je treba še to, da smo Marlesu kmalu po vselitvi poslali reklamacijo z opisom neprijetnosti v stavbi, ki so jo izdelali. Odgovor: To bo minilo.

• Domnev, zakaj še vedno smrdi, je več. Ker pa nihče ne more in zato tudi noče dati končnega mnenja — ostane vprašanje odprto.

• Če bo specialni pregled pokazal, da imajo nekateri posledice na zdravju prav zaradi formaldehida — potem bodo ukrepi nedvomno hitri in ustrezni.

Za mnenje o tem sem povprašal tov. Bruna Skumavca, dipl. in., namestnika glavnega direktorja Save.

Izjava: »Menim, da je prah, ki ga dvigamo v montažni upravni stavbi zaradi formaldehida, prevelik in da se s tem problemom preveč ukvarjamo. V proizvodnji je veliko delovnih mest, kjer res smrdi, kjer so zares težki delovni pogoji, pa se ljudje ne obnašajo tako. Pri reševanju teh problemov bi bila zavzetost naših sodelavcev, širše javnosti ter sredstev obveščanja bolj na mestu in zaželena.«

Jože Štular

Sanacija

Humoreska

V delovni organizaciji Tejpatej jim je šlo vse lepo. Prodali so vse, kar in kolikor so naredili, težav s kadri niso imeli, samoupravljanje in informiranje je bilo na višini, skratka podjetje za zgled.

Od ročajev za kahle so prešli na izdelavo ročajev za smetnjake, od teh na ročaje za kovčke, torbe in torbice, mreže, cekarje. Ko je bil trg zasičen in ko je bil dovoljen še intervencijski uvoz, so se hitro preusmerili na izdelavo držajev za metle, lopate, krampe ipd.

Najodgovornejši so stalno potovali po svetu, iskali ideje in prazna tržišča, doma pa so imeli vse tako dobro organizirano, da je delo teklo brez zastojev. Resda niso bili visoko akumulativni, pravzaprav sploh niso bili akumulativni. Skoraj petnajst let je že, odkar so imeli bilanco zadnjikrat pozitivno. Toda, kaj morejo zato, če so razmere v našem gospodarstvu pač takšne! Saj so se trudili, vsi, prav vsi. Sicer pa pri nas beseda solidarnost ni samo fraza ali parola!

In ker so bili tako lepo pridni, so dobili nekaj sto milijonov din kredita, da si zgrade novo tovarno in začno delati po novi tehnologiji.

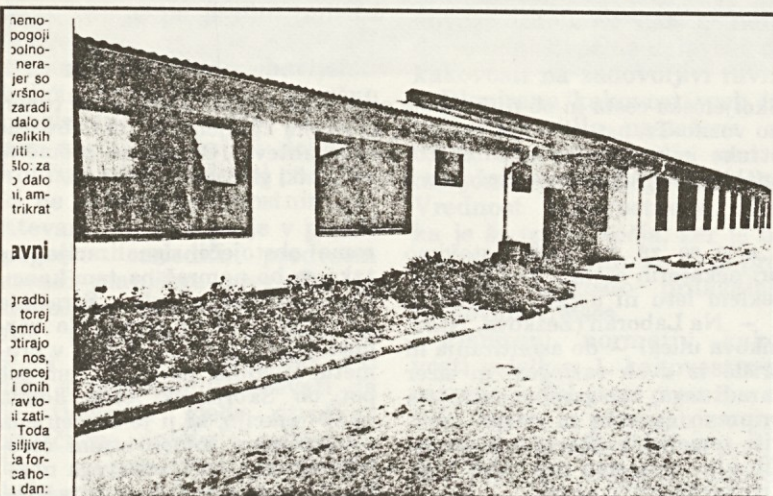
Ne morem vam povedati, kako lepo je bilo ob otvoritvi. Pa še nekaj časa potem... dokler ni prišel tisti presneti čas za odplačevanje kreditov. Solidarnost in razumevanje je bilo spet na svojem mestu. Najprej so dobili premostitveni kredit za odplačilo anuitet, nato premostitveni kredit za vrnitev premostitvenega kredita...

Zal je prišlo pri občinskem vodstvu do nekaterih kadrovske sprememb in tolikšnega razumevanja ni bilo več. Novi odgovorni tovariši so rekli: ali sami sanirajte razmere v podjetju — ali pa se združite s kakšno veliko, močno delovno organizacijo! Saj res, zakaj se pa ne bi združili! Ampak s kom, tovariši? Tu v naši regiji je nekaj sorodnih, toda to je preblizu, lahko bi zahtevali, da se celo fizično združimo. Treba je poiskati podjetje izven naših meja, tako da bomo ostali še vedno samostojni — a vendar z ustreznim samoupravnim sporazumom ustrezno solidarnostno povezani.

In tako se je, tovariši in tovarišice, tudi zgodilo. Delovna organizacija Tapata spet dobro posluje.

No, to je relativna stvar. Dejstvo pa je, da delovna organizacija Tapata ni več v breme družbi, da spet dela kot prej: Prodajo vse, kar in kolikor narede, s kadri nimajo težav, samoupravljanje in informiranje je na višini...

Jošt



Slika, na žalost, sicer ne smrdi: zato pa smrdi tem bolj v upravni zgradbi kranjske »Save«, ki jo je pred dvema letoma in pol postavil mariborski »Marles«.

KOMU (NE) SMRDI?

Morda se še spominjate, kako smo prejšnje poletje v JANI pisali o ljudeh, ki preživljajo svoj delovni dan v podzemskih trgovinah, v vrpljih zasteklenih pisarnah, v ledenih šivalnicah, v kletih, kjer večno gore neonske luči. O vseh tistih torej, ki so se s svojih borih nekaj kvadratnih metrov preselili v najmodernejšo hale največjastnejših zgradb, v kakršnih za ljudi menda skorajda ni prostora!

Seveda je jasno, da to ni samo ljubljanska posebnost. Podzemne trgovine, ledene šivalnice in vrele pisarne najdemo tudi drugje, da o vseh tistih delavnicah in tovarnah, kjer smo težke, že kar nemogoče delovne pogoje vzeli v zakup (čprav ne gre, da bi bili s to samo po sebi umiljivostjo tako lepo zadovoljni), sploh ne govorimo. Delovnih mest, kjer sta mrz in vročina samo obratni zadevi, delovnih mest, kjer koncentracije škodljivih snovi kar desetkratno, petdesetkratno, stokratno presegaajo zgornjo dovoljeno mejo, je še vedno preveč.

Na zatožni klopi je torej — formaldehid v upravni zgradbi kranjske »Save«, ki jo je pred dvema letoma in pol postavil mariborski »Marles«.

kužilo, ki blago draži sluznico dihal in veznico oči. Kvarne posledice za

sebni, v ta namen napisani in 6. julija razmnoženi okrožnici eden

dikacije za posebno preventivno ukrepanje. — Toda, glej si ga no.

In če je torej vesoljna slovenska javnost dobro obveščena o pogojih dela v upravni stavbi (kaj pa drugje?), je najbrže treba nekaj reči tudi »v domačem tisku.«

Zavedam se, da bom godljo še bolj zmešal, kot zmešana je. Dobro tudi vem, da ne bom našel pravega odgovora in da tale članek ne bo nikogar zadovoljil, vendarle bom vseeno poskusil.

V čem je bistvo?

• Pred približno dvema letoma in pol je bila zgrajena montažna upravna stavba.

gostim zračenjem se je dalo vzdržati.

• Po letu in pol se je spet malo izboljšalo; za kak procent na bolje. Dostikrat je bilo to odvisno od zračnega pritiska, od vremena.

• V letu 1976 je nekdo prvič odšel k zdravniku, češ da mu smrad (izhlapevanje formaldehida iz ivernih plošč, ki sestavljajo stene) povzroča težave. Zdravnik ni potrdil bolnikove domneve, da je zaradi tega bolan.

• Pritožb, da jim smrad zelo moti, in izjav, da delavci v upravni stavbi obolevajo zaradi

VESTI

V Zrenjaninu bodo pričeli te dni graditi tovarno kavčuka. Za izgradnjo tovarne, ki bo izdelala 20.000 ton kavčuka in drugih izdelkov, so sredstva zagotovili HIP Pančevo, novosadski Naftagas in skupščina občine Zrenjanin.

Avstrijsko podjetje SEMPERIT AG se dogovarja z Nemško demokratično republiko o izmenjavi izdelkov do leta 1980. Nemška demokratična republika naj bi avstrijskemu podjetju dobavljala sintetični kavčuk in kemikalije v zameno za »know-how« firme Semperit ter sodelovanje na tehničnem in znanstvenem področju.

(EKOS — Guma i kaučuk, 28. 6. 1977)

(Vjesnik, 16. 7. 1977, str. 5)



VESTI IZ VRHNIKE

KLJUB TEŽAVAM ZADOVOLJNI!

Ko sem pred leti obiskal obrat III na Vrhniki in napisal daljši sestavek o tem majhnem kolektivu, sem med drugim zapisal: »Kolektiv na Vrhniki je skromen v izjavah, marljiv pri delu, zadovoljen in vesel vsakega uspeha.« Tudi danes bi lahko zapisal podobno, ljudje so zadovoljni, vendar ne zamolčijo težav, s katerimi se srečujejo.



Cvetka Leskovec

V obratu III na Vrhniki je zaposlenih 82 ljudi, od tega samo štirinajst moških, izdelujejo ležalne blazine in nekaj malega tehničnih izdelkov. V lanskem letu so izdelali 72.500 kosov ležalnih blazin, upajo in nameravajo pa že v naslednjem letu izdelati 100.000 ležalnih blazin. Obljubili so, da nas bodo ob tej priložnosti povabili, saj bo to za tako majhen kolektiv lep dosežek.

Že v uvodu sem omenil težave in težave so res, ne, da niso premostljive, vse na Vrhniki pa jezi, da so pogoste. Največkrat so nezadovoljni s kvaliteto polizdelkov. Gumirani tekstil za ležalne blazine je velikokrat zelo slabe kvalitete. Samo majhen del ne-



Marija Gostiša



Anka Kos

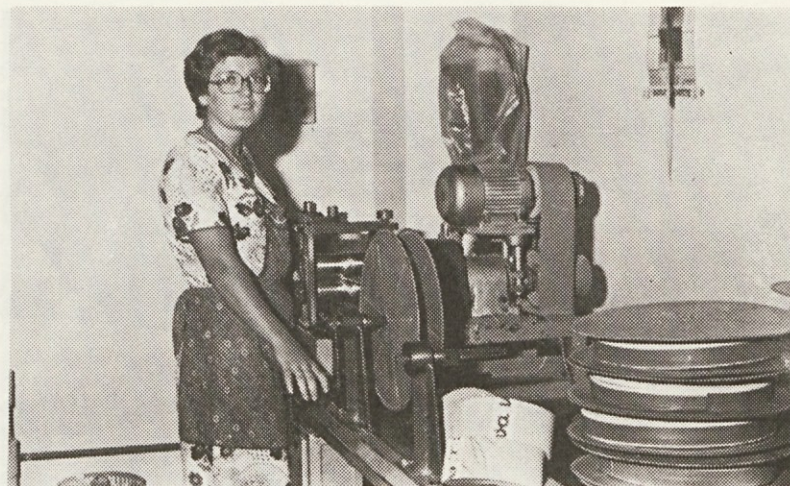
kvalitetnih polizdelkov lahko vzame na svoja ramena transport, vendar to ni najhuje, hudo je, ko so bale gumiranega tekstila tako zlepljene, da mora poprijeti tudi osem in več delavk, da iztržijo kar največ dobrega gumiranega tekstila. Tu so še živi robovi, zmečkan tekstil itd. Težave pa imajo tudi s slabo kvaliteto prekatov. Pri konfekciji se prekat ne zlepi s tekstilom. Temu pa so vzrok pregoste oz. preveč viskozne raztopine za premazovanje tekstila.



Lojze Perpar

Delavke so spričo takšne kvalitete hudo nejevoljne, saj so norme visoke, predvsem zato, ker so po dopustu začele z redno proizvodnjo po novem tehnološkem postopku. Res je, da so z novim načinom dela zadovoljne, same pravijo, da bi res lahko naredile dosti več in da so prav zato še posebej jezne na slabo kvaliteto.

Visoke norme bodo vplivale tudi na njihov osebni dohodek, vedeti namreč moramo, da je na Vrhniki zaposlenih nekaj starejših žena, ki »napete« norme ne bodo zmogle, če se ne bo izboljšala tudi kvaliteta polizdelkov.



Nova naprava za konfekcioniranje prekatov za ležalne blazine je na splošno zadovoljstvo odpravila veliko ročnega dela.

Drugače pa so zadovoljne, tudi z novim strojem za konfekcijo prekatov kot tudi z dobro prezračevalno napravo bencinskih hlapov skoraj ni bilo čutiti.

Pohvalili so se tudi s kvaliteto svojih izdelkov, saj dosegajo skoraj 100 %, nekaj malega je druge kvalitete, izmeta ali »škarta« pa je zelo majhen odstotek. Niso pa zadovoljni s ceno svojih izdelkov, ki se ni spremenila že tri leta, medtem pa je cena tekstila poskočila kar za 18 %, čeprav se kvaliteta le tega ni bistveno spremenila. Upajo, pa, da bo tako vprašanje cen kot tudi rabatov, ki so za nekatere naše kupce kar visoki, rešeno že v letošnjem letu.

Opozorili so me tudi na problem utesnjenosti; v dveh proizvodnih prostorih je res malo prostora, misliti bo treba na manjšo razširitev. Za to razširitev so zavzeti vsi zaposleni, na občinski skupščini in upajo, da bodo v doglednem času stekli resni razgovori o možnostih za dograditev manjšega proizvodnega prostora. Tudi prostor se bo našel, samo začetki je treba vlagati tudi v naš obrat na Vrhniki.

In že smo se pogovarjali o družbenem standardu. Glede stanovanj in možnosti za odobritev kredita za individualno gradnjo ni bilo nobenih pripomb, celo pohvalili so se, da takih problemov nimajo. Zataknilo pa se je pri dopustih. Ne gre jim namreč v račun, da jim nekdo nekaj obljubi, potem pa iz tega ni nič. V oddelku za družbeni standard so jim obljubili prikolicico, ki bi si jo potem samo delili, pa iz tega ni

bilo nič. Da pa bi bila mera polna so zavrnilo tudi edina prosilca. Prvi je zaposlen v Savi že 17 let in je prvič zaprosil počitniško prikolicico. Bil je zelo ogorčen, kar verjeti ni mogel, da se mu je to zgodilo. Hotel sem se pogovarjati tudi z njim, pa je bil žal na dopustu; preživlja ga doma. Drugi primer se mi zdi še bolj zamotan, odkloniti mater, katere otroci so bolni in so jim zdravniki priporočili spremembo podnebja; tudi ta priporočila niso pomagala. Čudno, se vam ne zdi in potem se mi ni zdelo prav nič čudno, če nekateri, ki sem jih prosil za razgovor, še govorijo niso hoteli z menoj, drugi niso dovolili, da bi jih Ivo (fotograf) slikal.

Kljub vsemu mi je uspelo zbrati nekaj mnenj in pripomb. Vsi sogovorniki so bili enotni, da je nekaj potrebno storiti glede visokih norm, kvalitete polizdelkov, cen njihovih izdelkov, rabatov, družbenega standarda, in kot so nekateri dejali: »Kot da za nas Vrhnicičane ni prostora.«

In ob vsem tem se človek zamisli: naši sodelavci na Vrhniki so pridni, delajo, hitijo, priganja jih vsaka minuta, ni jim vseeno, kakšna je kvaliteta njihovih izdelkov in včasih so s temi problemi osamljeni, počutijo se odmaknjeni od te velike Save, čeprav so tudi oni del naše velike Save.

V razgovoru so sodelovali:

Lojze Perpar, Anka Kos, Cvetka Leskovec, Marija Gostiša, Pavla Rančov, Mimi Troha in Jože Kosirnik

L. M.



Po delu se prileže počitek; sodelavke na Vrhniki med malico.



V letošnjem letu je med šolskimi počitnicami delalo v skupnosti tozdiv Totra 23 učencev. Ker smo želeli zaposliti čim več otrok naših delavcev, je vsak delal približno pol meseca. Ti mladi delavci so zaslužili na uro 12,00 din.

ZAPISALI SMO V TOTRI

V letošnjem letu so v Totri zelo zadovoljni tako s prodajo kot tudi s kvaliteto in uresničevanjem predvidene količine proizvodnje. Res, da je izpadel del izvoza, vendar tudi to ni problem, saj v nasprotnem primeru ne bi zastili domačemu tržišču.

Vedeti namreč moramo, da se je Totra uveljavila na domačem tržišču in da je že dobro znana tudi na tujem.

V Totri uvajajo nov izdelek. Gre za polietilenske cevi za plinovode. S tem izdelkom že sodelujejo pri 30 km dolgem plinovodu, tu pa je že tudi prva težava. Nimajo namreč celotne linije za izdelavo teh cevi, del teh izdelkov morajo uvažati. Pri teh cevih je predvsem važna čistoča, važna so zvarjena mesta, potrebna je stroga kontrola. »Fazonske komade« pa na žalost še vedno uvažamo iz Avstrije. Potrebno bi nekaj deviznih sredstev, da bi lahko kompletirali omenjeno linijo. Gre za 100 starih milijonov, ki pa glede na splošne težave našega gospodarstva predstavljajo oviro. Vendar v Totri niso črnogledi in upajo, da bodo pravočasno priskrbeli tudi ta sredstva.

Tudi drenažni trak, ki so ga v Totri razvili za potrebe gradnje nove avtoceste, pomeni uspeh. Do danes so položili že 380 km tega traku; tako graditelji kot tudi Totrčani so zadovoljni s tem proizvodom. Res, da so bili poskusi dragi in da se dostikrat zgodi, da stroj za izdelavo drenažnega traku miruje, vendar je izdelek prodr. Na zagrebškem velesejmu pa se bodo še posebno potrudili in tako tudi širšemu krogu kupcev predstavili ta zanimiv in koristen izdelek.

V Totri so med kolektivnim dopustom delali, predvsem razne vrste polietilenskih cevi, morali so namreč zagotoviti količino cevi dobaviteljem oz. kupcem, saj se zavedajo, da na njihovo prodajo vpliva tudi vreme. »V dežju in razmočeni zemlji se redko zgodi, da bi še kdo kopal in urejal vodovode,« pravijo v Totri.

Toliko tokrat o Totri. Obljubili so, da nas bodo o novostih in uspehih redno obveščali, saj tako nas v Savi kot tudi Totrčane zanima, kaj in kako delamo.

L. M.



V Totri so zadovoljni

AVTORJI IN TEME IZNAJDIHELJSKIH PREDLOGOV, PRIJAVLJENIH V DRUGEM TROMESEČJU 1977

Zap. št.	Avtor	Tozd	Naslov predloga
1.	Krsto Doder Ivan Podakar	TAP TAP	Priprava za vpenjanje nožnih obrocev
2.	Krešimir Turnik	TAP	Polaganje profilirane zaščitne plošče istočasno s karkaso na I. stopnji konfekcije za radialne plašče za tovorna vozila
3.	Miro Ambrožič	KET	Prihranek materiala pri izdelavi stranskih kovinskih plošč kolutov za navijanje transpotnih trakov
4.	Alojz Murn	TTI	Zmanjšanje delovne sile pri isti izkoriščenosti stroja za brušenje talnih oblog
5.	Franc Oblak Anton Šmajd Franc Mubi	TAP TAP TAP	Izdelava rezalnika za rezanje bočnic in polnil na zeleno mero in kot rezanja
6.	Vinko Potočnik	TAP	Naprava za kontrolo točne nastavitve žarkov pri konfekciji radialnih plaščev za tovorna vozila
7.	Milan Đorđević	OSS	Racionalizacija površin aneksa vzdrževalne delavnice – uporabnost površin
8.	Ciril Zavrl	TAP	Izboljšava izmetavanja plaščev
9.	Frančišek Vrankar	TTI	Preprosta naprava za premostitev kablov in cevi na prehodnih poteh
10.	Anton Rozman	TTI	Avtomatsko utrjevanje ventilov za avtozračnice
11.	Rihard Frelj	KET	Ureditev izpustov notranje pare pri avtozračnicah
12.	Ivan Kalan Ciril Zavrl	TAP TAP	Predelava hidravličnega sistema na KRUPP prešah za plašče za tovorna vozila
13.	Frančišek Vrankar	TTI	Dodatno učinkovito hlajenje cevi in duš pri brizganju le-teh na fleksibilna jedra
14.	Stane Vidmar	TTI	Podvulkanizirani butilni ventili za velo, moped, 14 × 4 in avto zračnice

SKUPNA SEJA



18. avgusta je bila v Delavskem domu v Kranju seja širšega političnega aktiva delovne organizacije.

Prisotni so obravnavali poslovno poročilo delovne organizacije Sava za prvo polletje 1977 ter samoupravne sporazume interesnih skupnosti za:

- varstvo pred požari,
- združevanje sredstev krajevnih skupnosti,
- združevanje sredstev za uresničitev in sofinanciranje komunalne dejavnosti,
- izločanje sredstev v sklade skupne porabe in namenskega združevanja,
- razvoj letališke mreže v Sloveniji.

Nazadnje so obravnavali samoupravne akte, ki jih bomo morali sprejeti do konca letošnjega leta, ko bomo prešli na novo organizacijo v skladu z zakonom o združenem delu.



S FOLKLORISTI NA POLJSKEM

XIV
TYDZIEN
KULTURY
BESKIDZKIEJ
BESKIDY 77

Minilo je samo leto dni in ponovno so se nas spomnili dobro poznani prijatelji s Poljske.

Moram reči, da smo bili takega vabila tudi veseli, saj zaradi velikega števila zamenjanih članov v naši skupini ne bi mogli sprejeti nobenega drugega vabila.

Tako smo se že tretjič podali na dobro poznano pot, ki nas je vodila preko Avstrije, Češkoslovaške do našega cilja v majhno turistično mesto Szczyrk na Poljskem.

so poznavalci programa videli, da je bil izveden z neko tremo.

Drugi dan našega bivanja sta bila na sporedu dva nastopa v Makow Podhalanskem in v Ziwiucu. Obakrat odlično izveden program brez kakršnekoli treme, predvsem sproščen in vesel, je dvignil polnoštevilo publiko, ki je skandirala skoraj skozi celoten program.

Naslednji dan je naša skupina počivala in si ponovno ogledala staro že poznano mesto Krakov

use, ki smo bili na odru in v vsej njegovi okolici zares presenetili. Oba napovedovalca, oblečena v našo gorenjsko nošo, Stanko, Branko in Janko so z lepo poljsko pesmijo, ki opeva okoliške gozdove, hribe in samo mestece, dvignili celotno publiko na noge. Ta publika je zapela z njimi ter z močnim aplavzom pripravila izvajalce k ponovitvi poljskih pesmi. Publika je le težko zapuščala prireditveni prostor; večer je lepšal pester ognjemet.

Ob nastopih smo imeli izredno srečo. Verjemite, da je pred nastopom vedno padal dež ali se je vtilo kakšno minuto po nastopu, razen televizijskega snemanja, so nam onemogočale padavine.

Zadnji dan smo se poslovili od dobrih prijateljev in župana mesta, ki nam je povedal, da je vse prireditve ogledalo preko sto tisoč obiskovalcev. S programom naše skupine so bili zelo zado-

voljni in nas povabili na jubilejno petnajsto prireditev, ki bo leta 1978.

Veseli, da smo kljub tolikšnim težavam osrečili gledalce in organizatorje ter vse naše prijatelje, ki smo jih spoznali ob naših gostovanjih na Poljskem. Ustvarili smo še trdnjše prijateljske vezi med dvema narodoma. Te vezi verjetno ne bodo tako kmalu oslabele.

Zadovoljni in dobre volje smo se vračali preko nam nepoznane sosednje države Madžarske. Bežen pogled na to veliko lepo obdelano poljedelsko državo in enoinpolurni ogled njihovega glavnega mesta je na nas napravil lepe vtise o teh ljudeh.

Utrujena od osemdnevne turneje se je skupina tamburašev, pesalcev in instrumentalistov 17. avgusta srečno vrnila domov.

Zvone Gantar

Savčan izven Save

MILAN MOŽINA

S svojim jeklenim konjičkom na rallyju SUTJESKA 77 zasedel odlično 1. mesto.

Milan je v Savi zaposlen že od leta 1972, ves čas v konfekciji TAP. Zanj pravijo, da je miren in vesten delavec; tak vtis je naredil tudi name. Malo pa sem le bil presenečen: ta človek mirne zunanjosti zna ukrotiti jeklenega konjička skoraj do popolnosti. Začel je čisto iz hobija, danes se lahko pohvali z lepimi rezultati in težkih in napornih rally tekmovanjih.

Letos se je že četrtič udeležil moto rallyja Sutjeska 77 in tako kot lani je tudi letos prepričljivo zmagal.

Ekipa motoristov iz Kranja, vseh je bilo šestnajst, se je iz Ljubljane, kjer je bil start, odpravila na dolgo pot, proti Tjentištu, kjer je bil cilj tekmovanja.

Na tej poti so morali opraviti nekaj spornostnih voženj, ki so jim omogočale nastop v finalu. Prva taka vožnja je bila v Ilidži pri Sarajevu. Prvih deset na tej vožnji se je uvrstilo v finale. Milanu je že na tem poskusu uspelo dokazati, da morajo resno računati na njegovo dobro uvrstitev v finalnem delu.

Na svojem MZ 125 ccm je srečno prispel tudi na Tjentište, kjer

ga je že naslednji dan čakala najtežja preizkušnja. V močni konkurenci, saj je nastopilo kar 100 motoristov, je moral na dve spretnostni vožnji. Pri vseh spretnostnih vožnjah odločajo čas, tehnika vožnje in morebitne napake, ki prinesejo odbitke točk. V prvi vožnji je prepričljivo zmagal s kar 13 sekundami prednosti pred drugouvrščenim. V drugi, malo težji preizkušnji pa si je nabral dobrih 6 sekund prednosti in tako prepričljivo zmagal.

Kranjski motoristi so zmagali tudi ekipno, saj so pobrali skoraj vse lovorike. Zmagali so v kategoriji motorjev do 100 ccm, v kategoriji do 175 ccm, v kategoriji motorjev nad 175 ccm pa je tekmovalc, ki je edini doživel nesrečo že med potjo, zasedel 2. mesto.

Milan me je na koncu najinega razgovora naprosil, da bi se rad preko našega glasila zahvalil vsem, ki so mu omogočili sodelovanje na tem takmovanju, zahvaljuje pa se tudi za finančno pomoč, ki mu je, kakor sem pravi, prišla zelo prav.

Zdi se mi prav, da ob koncu tega zapisa tudi mi Savčani čestitamo Milanu za dosežene uspehe in mu želimo še veliko športnih uspehov.

L. M.



Prav zaradi že omenjene zamenjave nekaterih članov nas je gostovanje v krajih, kjer dobro poznajo kvaliteto našega programa, resnično skrbelo, saj nikakor ne bi smeli pokvariti vtisov, ki so si jih ustvarili gledalci na prejšnjih gostovanjih.

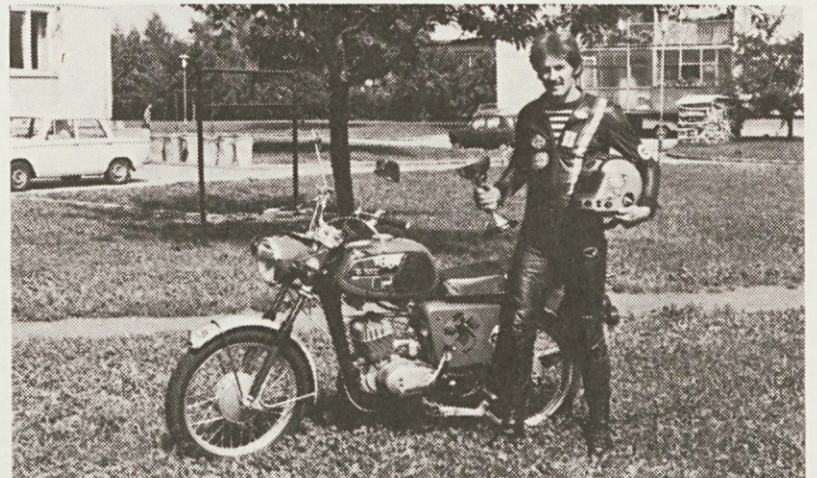
Da bi naši nastopi resnično uspeli, smo nekaj časa posvetili tudi vajam na odprtem odru in pripravili manj utrudljivo potovanje do Poljske, kot smo jih bili navajeni na prejšnjih gostovanjih.

Ob prvem srečanju z znanimi prijatelji in ob prvi predstavitvi našega programa še isti dan v Wisli smo opazili, da smo resnično pred zahtevno mnogoštevilo publiko, ki nas je zelo lepo in toplo sprejela. Program smo izvedli dokaj dobro, vendar

ter nakupovala razne spominke in spominčke.

Za tem smo nastopili v mestu našega bivanja, v središču poteka tedna Beskidske kulture, to je Szczyrku. Na sporedu je bil ponoven poskus snemanja za poljsko televizijo. Snemali so po dolgem čakanju, ko je prenehal padati dež. V dvajsetih minutah nismo mogli predstaviti celotnega programa. To je bil čas, ko smo predstavili le dve najboljši plesni točki in tamburaški zbor s pevcem.

Zadnji dan, ko bi morali biti prosti, so nam organizatorji dodelili oder, da po uradnem zaključku tedna Beskidske kulture nastopi naša skupina. To so po lepo izvedenem programu nagradili z dolgim aplavzom. Preden pa se je ta večer iztekel, so



Milan Možina ob svojem jeklenem konjičku s trofejo, ki si jo je priboril na letošnjem rallyju Sutjeska 77.



POŠKODBE PRI DELU V I. POLLETJU 1977

V prvem polletju 1977 se je pri delu (brez poškodb na poti) v naši organizaciji združenega dela poškodovalo 221 delavcev ali 3,6 % od skupno zaposlenih, kar je za 0,3 % več kot v prvi polovici preteklega leta. Primerjava poškodb

Po skupnostih tozdov pa je stanje naslednje

TAP	56 poškodb ali	5,3 poškodb na 100 zaposlenih
TTI	37 poškodb ali	2,6 poškodb na 100 zaposlenih
UU	13 poškodb ali	6,8 poškodb na 100 zaposlenih
KET	18 poškodb ali	3,6 poškodb na 100 zaposlenih
TOTRA	6 poškodb ali	1,8 poškodb na 100 zaposlenih
KTM	16 poškodb ali	5,2 poškodb na 100 zaposlenih
RUMA	22 poškodb ali	6 poškodb na 100 zaposlenih
VULKAN	46 poškodb ali	4 poškodb na 100 zaposlenih
OSS	7 poškodb ali	1 poškodba na 100 zaposlenih

V POS in Izobraževalnem centru ni bilo poškodb pri delu.

Kot je razvidno, število poškodbancev na 100 zaposlenih narašča, vendar nam istočasno pokazatelj stopnje ali teže poškodb, to je poprečno število za delo nezmožnih dni zaradi poškodb kaže, da je v upadanju oz. da so bile poškodbe v primerjavi z lanskim polletjem lažje. Tako vidimo, da so poškodovanci v delovni organizaciji imeli poprečno 9,6 dneva bolezenskega dopusta na poškodbo, kar je precej manj kot v istem obdobju preteklega leta (13,2 dneva). Precej odstopajo skupnosti tozdov oz. tozdi Umetnega usnja, kar 15,5 izgubljenih dni na eno poškodbo, OSS 16,1 izgubljenih dni na poškodbo, zlasti pa odstopajo TAP – polizdelki 17,8 dni, TTI cevarna 16 dni, TTI – velopenvmatika 15,5 dni, KET – transport 20,6 izgubljenih dni na poškodbo.

V statistično obravnavanem obdobju sta se pripetili tudi dve težji poškodbi, ki smo jih prijavili republiški inšpekciji dela in upra-

v prvem polletju preteklega leta nam kaže, da je število poškodb na 100 zaposlenih v porastu v skupnosti tozdov oz. tozdih TAP, TTI, Umetno usnje, KET, RUMA in VULKAN, v upadanju pa v TOTRI in KTM Ljubljana.

vi javne varnosti Kranj. Tako se je dne 23. 2. poškodoval delavec Instalacij Ljubljana pri padcu z gradbenega odra v TAP; vzrok padca: nepravilno sestavljen gradbeni oder. Dne 12. 4. se je pri delu na stroju za konfekcijo spiralnih cevi v cevarni poškodoval učenec 2. letnika poklicne gumarske šole – vzrok: nepravilno delovanje stroja in premajhna izkušnost učenca.

Število poškodb narašča, čeprav je istočasno teža ali stopnja poškodb v upadanju, kar pa pomeni, da bi se z večjo preventivno dejavnostjo neposredno nadrejenih število poškodb zmanjšalo. Delavci velikokrat kršijo osnovne predpise s področja varstva pri delu, nekatere predpisane ukrepe pa sploh ne izvajajo.

V prihodnje je potrebno v skrbi za zmanjšanje števila poškodb okrepiti preventivo, zlasti še: boljše organizirati delo, dosledno poučevati novospregate delavce o varnem načinu opravljanja dela, redno kontrolirati izvajanje predpisanih ukrepov in normativov itd.

Naj zaključim:

Vsi zaposleni, zlasti pa še vodstveni in vodilni delavci smo dolžni stalno skrbeti za varno delo in boljše delovne pogoje, toda ne samo zaradi zakonodaje, temveč in samo v skrbi za bolj humano delo. Pomembna pa je tudi ekonomika, saj nam 2122 izgubljenih delovnih dni zaradi poškodb pri delu povzroči tudi izpad dohodka in s tem tudi manjši osebni dohodek.

Tone Kapus, varn. inž.

ŠAHISTI SAVE OSVOJILI 9. MESTO NA EKIPNEM SINDIKALNEM PRVENSTVU SLOVENIJE

V dneh 28. in 29. maja je bilo v organizaciji Zveze sindikatov Slovenije in Šahovske zveze Maribor ekipno šahovsko sindikalno prvenstvo Slovenije za leto 1977. Tekmovanje je potekalo na Pohorju v Železničarskem domu in hotelu na Arehu. Organizacija tekmovanja je bila zelo dobra.

Tekmovanja s predhodnimi kvalifikacijami se je udeležilo preko 300 ekip iz vse Slovenije. Zmagovalne ekipe posameznih občin pa so se uvrstile v zaključno tekmovanje. Med 39 udeleženci zaključnega tekmovanja je bila tudi sindikalna šahovska ekipa tovarne Sava, sindikalni prvak občine Kranj.

Ekipe so bile v predtekmovanju razvrščene v skupine po 8 udeležencev. Iz vsake skupine sta se prvo in drugo uvrščena uvrstila v I. finalno skupino od 1. do 10. mesta, tretje in četrto uvrščeni v II. finalno skupino od 11. do 20. mesta itd. Po nekoliko slabšem začetku v predtekmovanju je naša ekipa nato zaigrala zares odlično in premagala nekaj neposrednih tekmecev, kot so Tomos Koper, ZP Iskra Ljubljana ter se z osvojenim 2. mestom uvrstila med najboljših deset v SRS. V finalnem tekmovanju je zanesljivo zmagala ekipa RTV Ljubljana, druge ekipe pa so se z majhnimi razlikami v točkah razvrstile po mestih navzdol. Ekipa Save kot najboljše uvrščena gorenjska ekipa je zasedla 9. mesto. To je do sedaj eden naših največjih uspehov. Že večkrat smo sodelovali v zaključnem delu sindikalnega šahovskega prvenstva Slovenije, vendar boljšega od 15. mesta v letu 1976 še nismo osvojili.

Za ekipo Save so nastopili: Siniša Milošević SIS, Vlasto Bertonec SIS, Vid Gazvoda TTI – TPP, Janez Marko, vzdrževanje TAP. Kljub dobremu rezultatu celotne ekipe naj posebno pohvalim izredno borbenega igralca Janeza Marka.

Na tem mestu se tudi zahvalujemo sindikalni organizaciji in športnemu društvu Gumar, da so nam omogočili udeležbo.

Vid Gazvoda

Pisma, zahvale

Javljam se vam iz kasarne. Pozdravljam delavce v Savi, še posebno v obratu V – v orodjarini. Prvi dnevi mi tečejo in imam se dobro. Pozdravlja vas

Velimir Majkič
V. P. 8840/9 VE-2
78002 Banja Luka

Vojaški rok služim v Negotinu v Srbiji in pošiljam tople pozdrave sodelavcem, delovodjem in vodjem. Ker sem bil delavec Save in se po odsluženju vojaškega roka želim vrniti v tovarno, bi rad redno prejemal časopis Sava z željo, da zvem, kako napreduje delo. Opravljam dežurno službo, zato prav na hitro vsem skupaj prisrčno pozdrava od vašega sodelavca – vojaka

Milenka Krupljanina
V. P. 6002/11-4
19300 Negotin

Sodelavcem v Stiskanih izdelkih in iz Klinastih jermenov se prisrčno zahvaljujem za dragoceno poročno darilo, ki mi bo ostalo kot drag spomin. Sodelavcem pa želim še veliko uspehov pri delu in v življenju.

Vida Curanović

Ob smrti najinega očeta Valentina Govekarja se iskreno zahvaljujem za tozdu Vzdrževanje za podarjeni venec in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Sinova Tinko
in Milan Govekar

Nagrade prejmejo

Nagradna križanka, ki je bila objavljena v 13. št. Save je tokrat prinesla skromne nagrade naslednjim članom kolektiva

1. Regina Jagrič	100 din
2. Tilka Magdič	80 din
3. Anka Zavašnik	60 din
4. Nadja Markun	40 din
5. Mimi Rozman	20 din

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!

Uredništvo

KAKO V KTM?

Dan pred kolektivnim dopustom smo se oglasili tudi v KTM Ljubljani. V tej skupnosti tozdov nastopijo namreč kolektivni dopust takrat, ko jim ljubljanska Toplarna odklopi dobavo energije (paro). V tem času imajo v Toplarni remont naprav.

Iz razgovora z namestnikom direktorja tov. Stanetom Podgornikom smo si zapisali naslednje zanimivosti.

Pri proizvodnji Al-sulfata predvidevamo novost. Gre za napravo, ki bo avtomatsko določala vlago, tako da nam ne bo več potrebno Al-sulfata in tehtači, nakar bi ga morali zopet vlažiti. Ta tehnološki nesmisel bo odpravila omenjena naprava, ki bo natančno določila odstotek vlage v Al-sulfatu. Na vprašanje, kako je z izvozom Al-sulfata, smo dobili naslednji odgovor.

»Al-sulfat izvažamo v štiri evropske države, in sicer: Italijo, Švico, ZRN in Avstrijo. Odrplo pa se nam bo tudi tržišče v Latinski Ameriki. Ekvador je država, v katero že izvažamo manjše količine Al-sulfata.«

SERVIS

Servisna dejavnost v KTM je upravičena investicija, ne predstavlja pridobitniške dejavnosti, vendar je okrepila in razširila dotok karkas, s tem pa pokrila področje Ljubljane. Danes smo samo v servisu, ki je razširjen, povečali dotok karkas od 50 do 70 %.

Sicer pa so v letošnjem letu v KTM dosti bolj zadovoljni z rezultati in pogoji dela. Predvsem se je izboljšal položaj tozda Protektor. V letošnjem letu so zadovoljni tudi s prodajo vseh izdelkov.

Danes, ko zapisujem te vrstice, je večina delavcev na kolektivnem dopustu, pri delu so ostali samo dežurni in tisti, ki v letošnjem letu še nimajo pravice do dopusta.

Vsem, čeprav jim vreme malo nagaja, želim, da bi ga kar najboljše preživeli in se zdravi ter spočiti vrnili na delo.

L. M.

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumi-jevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirinajstdnevno, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Štular, tehnični urednik Lado Mraz, fotografije Ivan Draškič in Janez Jereb. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk GP Gorenjski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).